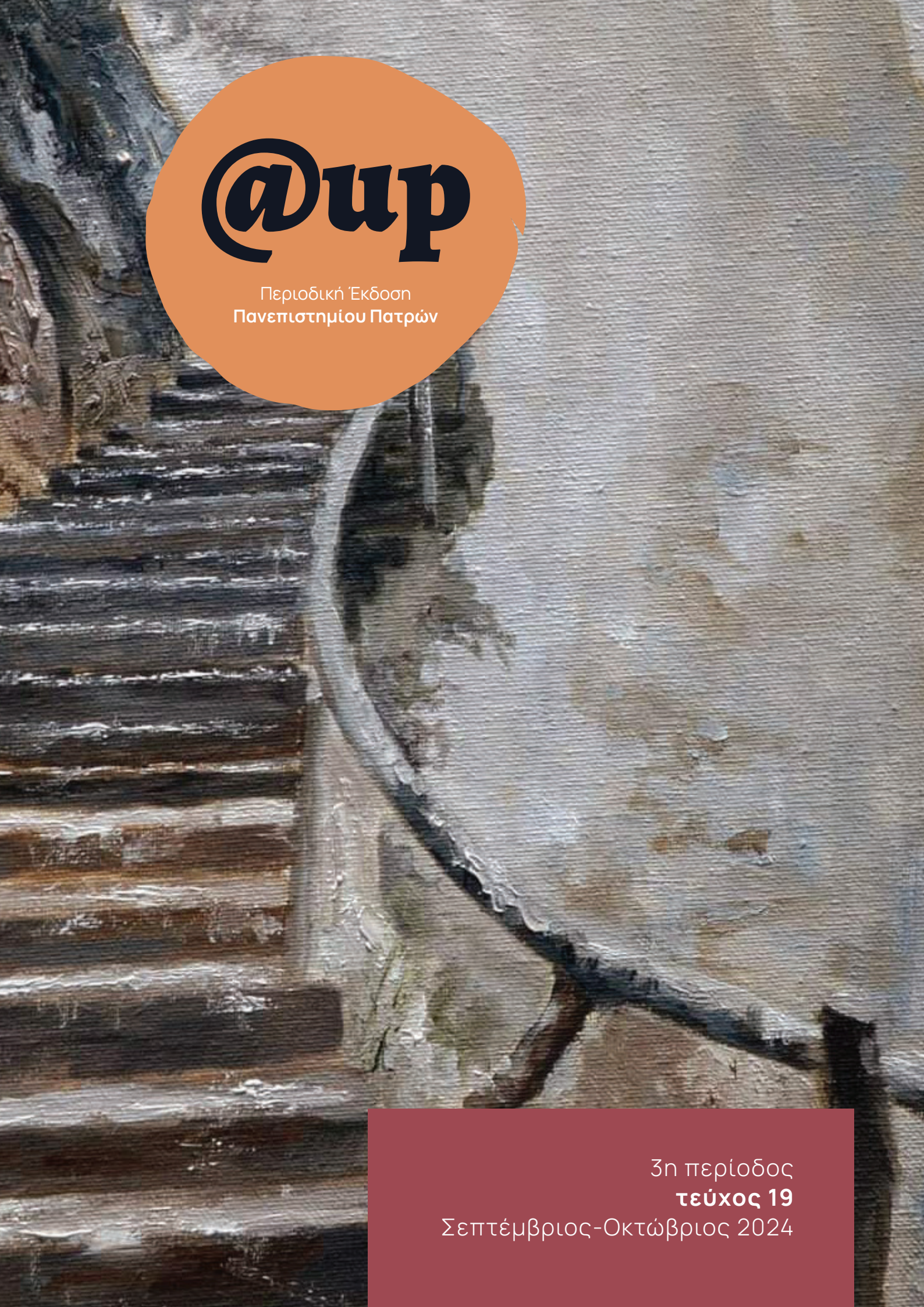

@up

Περιοδική Έκδοση
Πανεπιστημίου Πατρών

3η περίοδος
τεύχος 19
Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2024

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

@UP: ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ-ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ

Κατερίνα Κωστήου - Γιάννης Παπαθεοδώρου (Τμήμα Φιλολογίας)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πάνος Αλεξόπουλος (Τμήμα Ιατρικής)

Μαρία Αργυροπούλου (Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού)

Σταύρος Καλαϊτζίδης (Τμήμα Γεωλογίας)

Χρυσή Καραπαναγιώτη (Τμήμα Χημείας-Σχολή Θετικών Επιστημών)

Βασίλης Μανουσάκης (Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών)

Κυριάκος Σγάρμπας (Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών)

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Φιλίω Βογιαντζή (Μονάδα Οικονομικής & Διοικητικής Υποστήριξης Ε.Λ.Κ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών)

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

PENCILCASE

ΜΟΝΙΜΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Κώστας Βασιλόπουλος (Απόφοιτος, Τμήμα Φυσικής)

Βασιλική Γεραντώνη (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Χαρά Λαγού (Υποψ. Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

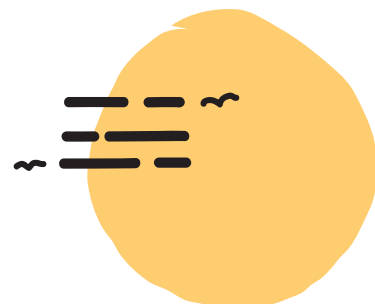
Γεωργία Λαλιώτη (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Φιλολογίας)

Αγγελική Ματράκα (Υποψ. Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

Δημήτρης Μπαλτάς (Υποψ. Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

Ματίνα Παρασκευά (Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλολογίας)

Βενετία Σχοινά (Μεταπτ. φοιτήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών)

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

Πάνος Αλεξόπουλος, Μαρία Αργυροπούλου, Κωνσταντίνος Βασιλόπουλος, Βασιλική Γεραντώνη, Μ.

Γεωργάκη, Δέσποινα Γκόγκου, Υ. Δημητρίου, Σ. Καλαϊτζίδης, Κατερίνα Κωστήου, Χαρά Λαγού, Γεωργία

Λαλιώτη, Δημήτρης Μπαλτάς, Χρήστος Μπούρας, Ε. Ντούρος, Γιάννης Παπαθεοδώρου, Αριάδνη

Παπαναστασοπούλου, Αλεξάνδρα Πατρικίου, Ρούλα Σωτηροπούλου, Δημήτρης Τσιπιανίτης

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Συντάκτες της ύλης

Upatras Photo Gallery

Pexels.com / Unsplash.com / rawpixel.com

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

newsletter@upatras.gr

Ενυπόγραφα άρθρα και συνεντεύξεις δεσμεύουν μόνον τους συντάκτες τους. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση οποιουδήποτε μέρους της ύλης του @Up, αρκεί να είναι ακριβής και να αναφέρεται η πηγή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

EDITORIAL

ΠΑΜΕ ΠΛΑΤΕΙΑ; (4)

«ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΜΑΣ ΕΝΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ» —
ΠΡΥΤΑΝΗΣ κ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ (6)

UP-ΟΥΕΙΣ

ΠΛΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΑΙΝΟΥΝ ΓΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ. ΤΟ ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΟ ΤΡΑΥΜΑ ΩΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΠΡΟΚΛΗΣΗ — ΠΑΝΟΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ (8)

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ — ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ (10)

UPATRAS GEO-MINING FIELD WORKSHOP: GEO-EXPLORATION OF ASIA MINOR: UNVEILING
GEOLOGICAL TREASURES — Ε. ΝΤΟΥΡΟΣ, Μ. ΓΕΩΡΓΑΚΗ, Υ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Σ. ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ (12)

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ — ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΟΓΚΟΥ (15)

9^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΔΙΠ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ —
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΠΙΑΝΙΤΗΣ (17)

UP-ΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

ΡΟΥΛΑ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ: «ΕΙΝΑΙ ΠΛΑΝΕΥΤΡΑ Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΉ, ΣΕ ΠΑΡΑΣΥΡΕΙ ΜΑΖΙ ΤΉΣ...» —
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (18)

UNIVERSITY

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ (21)

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ (ΠΡΟ)ΤΑΣΕΙΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΞΟ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ (22)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΕΣ-ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΒΙΒΛΙΟ

ΝΙΚΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΑ, ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΤΙΜΟΝΙΕΡΗ. ΕΝΑ ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ — ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ (24)

ΣΠΥΡΟΣ ΚΙΟΣΣΕΣ: ΤΣΙΓΑΡΟ ΒΑΡ — ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΑΛΙΩΤΗ (27)

ΔΕΝ ΗΜΟΥΝ ΠΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ «ΚΛΑΣΙΚΟ» ΙΑΠΩΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΣΕ MANGA ΚΑΙ ANIME — ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΡΑΝΤΩΝΗ (29)

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΒΔΟΜΗ ΤΕΧΝΗ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ MONEYBALL (2011) — ΧΑΡΑ ΛΑΓΟΥ (31)

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

ΥΠΑΡΞΙΣΜΟΣ (32)

Editorial

ΠΑΜΕ ΠΛΑΤΕΙΑ;

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΣΤΙΟΥ - ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Την τελευταία περίοδο, και σχεδόν ταυτόχρονα με την έναρξη της σχολικής και ακαδημαϊκής χρονιάς, παρατηρούμε ότι αυξήθηκαν απότομα τα κρούσματα βίας, εκφοβισμού και επιθετικής συμπεριφοράς στην ελληνική νεολαία. Όπως μάλιστα έδειξε μια πρόσφατη έρευνα (με επιστημονική ευθύνη των Β. Αρτινοπούλου, Θ. Μπάμπαλη και Β. Νικολόπουλου), τα περιστατικά αυτά έχουν φυλετικά, κοινωνικά, έμφυλα και εθνολογικά χαρακτηριστικά, χωρίς να αποκλείονται, βέβαια, και άλλες αιτίες. Στα συμπεράσματα της συγκεκριμένης έρευνας, τονίζεται πως η αντιμετώπιση του φαινομένου έχει ως προϋπόθεση τη συνεργασία μεταξύ της οικογένειας και των εκπαιδευτικών θεσμών, με την ανάπτυξη μηχανισμών υποστήριξης των παιδιών από ψυχολόγους, από κοινωνικούς λειτουργούς, αλλά και από τις αρμόδιες διοικητικές δομές. Προφανώς, ο ένας πυλώνας της αντιμετώπισης του φαινομένου είναι η ηθική αλλά και η έμπρακτη καταδίκη της βίας, ενώ ο άλλος είναι η ευαισθητοποίηση της κοινότητας γύρω από τις αιτίες του φαινομένου. «Το παιδί μου ζει από τύχη» έλεγε πρόσφατα ο πατέρας της 14χρονης, που ξυλοκοπήθηκε άγρια στην κεντρική πλατεία της Γλυφάδας ενώ οι συνομήλικοι και οι συνομήλικές της τραβούσαν βίντεο. Το φαινόμενο της βίας δεν είναι βέβαια καινούργιο. Ήδη από τη δεκαετία των 80ς, ο Νίκος Πορτοκάλογλου και οι «Φατμέ» είχαν εντοπίσει τον ανώνυμο θεατή που παρατηρούσε σιωπηλός, «πίσω από τις γρίλιες», τις σκιές του φόβου: κι οι πλατείες μας βουλιάζουνε στη βία/ οι έμποροι, οι δάσκαλοι κι οι ληστές / μας πουλάνε νοσταλγία / και ενέσεις απ' το χτες [...] Εσύ πίσω από τις γρίλιες/ βλέπεις μόνο τις σκιές.

Πώς μπορούν να διαλυθούν αυτές οι σκιές μέσω της εκπαίδευσης και της παιδείας; Στην κατεύθυνση αυτή, οι Ανθρωπιστικές Επιστήμες μπορούν να παίξουν έναν πολύ κρίσιμο και χρήσιμο ρόλο. Είναι πολύ σημαντικό να καταλάβουμε ότι ένας από τους πιο κρίσιμους παράγοντες πρόληψης αυτής της παραβατικότητας είναι η πολιτισμική διαμεσολάβηση. Η τελευταία δεν είναι μόνο ένας ήπιος τρόπος επίλυσης συγκρούσεων σε τοπική κλίμακα (σχολική τάξη, γειτονιά), αλλά μπορεί να συνδεθεί με τη διά βίου εκπαίδευση για την ισότιμη πρόσβαση σε όλες τις βασικές κοινωνικές υπηρεσίες (παιδεία, υγεία, ασφάλεια), με εμπεδωμένο το αίσθημα δικαίου και την επιδίωξη ίσων ευκαιριών χωρίς αποκλεισμούς. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε πως ένας από τους κύριους τομείς, στους οποίους έχει επικεντρώσει πλέον το ενδιαφέρον της η Unesco είναι ο τομέας των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών.¹

Αν κάτι πρέπει να αλλάξει, επομένως, άμεσα είναι η αντίληψη ότι οι Ανθρωπιστικές Σπουδές είναι μόνο ένας κιβωτός γνώσης και καλλιέργειας, που απλώς διατηρούν έναν παλαιό γραμματειακό «θησαυρό», κατάλληλο για ευκαιριακά αποφθέγματα και εύκολα τσιτάτα. Αντίθετα, η στροφή προς τις Δημόσιες και Εφαρμοσμένες Ανθρωπιστικές Σπουδές είναι αυτή που, μέσα και έξω από τις αίθουσες διδασκαλίας, μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά στις διαδικασίες πολιτισμικής διαμεσολάβησης και της ολιστικής προσέγγισης για τους χωρικούς πολιτισμικούς πόρους, ιδίως σε μέρη όπου η βία έχει έξαρση, όπως είναι οι πλατείες και τα στέκια της νεολαίας. Από τις σύγχρονες μελέτες γνωρίζουμε, επίσης, πως η βία αυτού του είδους –και σε αυτές τις ηλικίες– παράγεται από ένα πλέγμα στερεοτύπων (τυποποιημένες ταξινομήσεις και εικόνες για τον Άλλο), προκαταλήψεων (αρνητικά συναισθήματα για τον Άλλο) και διακρίσεων (άνιση συμπεριφορά απέναντι στον Άλλο). Όπως παρατηρεί σχετικά η Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου, «ο Άλλος ως επίφοβο άτομο πρωταγωνιστεί στις μυθολογίες του κοινωνικού αποκλεισμού και στις θεωρίες του ρατσισμού, ενώ τα αρνητικά του στερεότυπα τροφοδοτούν το κοινωνικό φαντασιακό και πυροδοτούν τον στιγματισμό και την περιθωριοποίησή του».²

Στο κοινό πρόγραμμα του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και του Πανεπιστημίου Columbia για τις Δημόσιες και Εφαρμοσμένες Ανθρωπιστικές Σπουδές, μπορεί κανείς να παρακολουθήσει τη δημιουργία του άλμπουμ *Η πλατεία μας*. Πρόκειται για ένα αρχείο προφορικών συνεντεύξεων, που αποτέλεσε την πρώτη ύλη για τη δημιουργία ενός δίσκου με μουσική hip hop, με άξονα τις βιωματικές εμπειρίες, τις «φωνές» της πλατείας, τη μείξη των μουσικών «γλωσσών», τις πρακτικές αλληλεγγύης αλλά και τα καθημερινά προβλήματα που έχει η πολυπολιτισμική γειτονιά της Πλατείας Βικτωρίας.³ Μπορούμε, άραγε, να περάσουμε από τις πλατείες της βίας στις πλατείες της δημιουργίας; Και, μήπως, για να γίνει αυτό, πρέπει οι ίδιες οι Ανθρωπιστικές Σπουδές να «πάνε πλατεία»; Να μια βόλτα που θα άξιζε να κάνουμε στο Πανεπιστήμιό μας, μαζί με το καλωσόρισμα των νέων φοιτητών/τριών μας.

1. <https://webarchive.unesco.org/web/20201211172531/https://en.unesco.org/themes/social-transformations/most/philosophy/forum>

2. <https://selidodeikt.es.greek-language.gr/lemmas/362>

3. <https://snfphi.columbia.edu/projects/victoria-square-project/>

«ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΜΑΣ ΕΝΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ».

ΟΠΩΣ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ ΤΟ @UP ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ
ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΗ
ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ & ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΑΕΙ

Η νέα χρονιά ξεκινάει με μια νέα θητεία. Πώς νιώθετε για την κατάκτηση αυτή;

Είναι μεγάλη χαρά και ευθύνη, γιατί για δεύτερη φορά η πανεπιστημιακή κοινότητα με τίμησε με το λειτούργημα του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών. Πιστεύω πως στη προηγούμενη θητεία η Πρυτανική Αρχή παρήγαγε ένα σημαντικό έργο σε πολλούς τομείς. Χαρακτηριστικά, αναφέρω το Στρατηγικό Σχέδιο για τον Ακαδημαϊκό Χάρτη για το Πανεπιστήμιο Πατρών· την προσπάθεια στις Φοιτητικές Εστίες· τη διεκδίκηση και απόκτηση θέσεων μελών ΔΕΠ, ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ, διοικητικών και τεχνικών, δικηγόρων· τη λειτουργία προπτυχιακού τμήματος στη Χημική Μηχανική στην Κίνα· την ολοκλήρωση των κτιρίων των Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής και του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών· τις ανακοινώσεις και τις ενεργειακές αναβαθμίσεις σε σειρά κτιρίων· τις αδειοδοτήσεις του Φοιτητικού Εστιατορίου, του Συνεδριακού & Πολιτιστικού Κέντρου και του Πανεπιστημιακού Γυμναστηρίου· την 106η Σύνοδο Πρυτάνεων στην Πανεπιστημιούπολη στην Πάτρα· το Φεστιβάλ Καλωσορίσματος των Φοιτητών «Welcome UP»· τα σημαντικά έργα για την ύδρευση και αποχέτευση· την αδειοδότηση και βαριά συντήρηση του Βιολογικού Καθαρισμού· τις συμφωνίες με το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Πατρών και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου για τον επιμερισμό σημαντικών δαπανών, τις οποίες μέχρι σήμερα πλήρωνε μόνο το Πανεπιστήμιό μας· τη δημιουργία νέων Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών· την αναβάθμιση του ΚΕΔΙΒΙΜ· τη γιγάντωση του δικτύου των αποφοίτων alumni· τη θεσμοθέτηση Βραβείων «Καλύτερης Δημοσίευσης (Π. Κανελλόπουλος)» και «Καλύτερης Διδασκαλίας (Ε. Παπανούτσος)»· την αρχική χρηματοδότηση νέων μελών ΔΕΠ (ΜΕΔΙΚΟΣ) και πολλά άλλα.

Η νέα θητεία συμπίπτει με τα 60 χρόνια του Πανεπιστημίου Πατρών. Τι σημαίνει για σας αυτή η συγκυρία;

Είναι μια εξαιρετική χρονική στιγμή για το Πανεπιστήμιο Πατρών! Ένα Πανεπιστήμιο με διεθνές αποτύπωμα, το οποίο βρίσκεται σταθερά στα 1000 καλύτερα Πανεπιστήμια του κόσμου. Τη χρονιά αυτή σχεδιάστηκε ένα πρόγραμμα σημαντικών εκδηλώσεων, όπως η 106η Σύνοδος Πρυτάνεων που έγινε στην Πανεπιστημιούπολη στο Ρίο, για πρώτη φορά εντός Πανεπιστημίου μετά από πολλά χρόνια στη χώρα, το «Welcome UP» θα έχει χρώμα για τα 60 χρόνια και το συνέδριο «Πανεπιστήμιο Πατρών - 60 χρόνια» που θα διεξαχθεί τον Νοέμβριο θα δώσουν τον τόνο για αυτά τα 60 χρόνια σημαντικής παρουσίας και ιστορίας του Πανεπιστημίου μας.

Και μια και μιλήσαμε για νέα θητεία. Θεωρείτε ότι υλοποιήθηκαν τα οράματά σας για το Πανεπιστήμιο Πατρών κατά τη διάρκεια της πρώτης θητείας σας;

Όλη η Πρυτανική Αρχή με τη βοήθεια της πανεπιστημιακής κοινότητας προσπάθησε και κατάφερε να υλοποιήσει αρκετά από τα οράματα, μέσα από σημαντικές δυσκολίες. Αλλά ο Διάλογος, οι Συγκλίσεις και οι Συναινέσεις, μαζί με τις διεκδικήσεις, θεωρώ ότι έφεραν το Πανεπιστήμιό μας πιο μπροστά. Αξιοποιήσαμε, βέβαια, και στηριχθήκαμε στις προσπάθειες και στα σχέδια των προηγούμενων Πρυτανικών Αρχών. Παραμένει προτεραιότητά μας ένα φοιτητικοκεντρικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο.

Η χρονιά που πέρασε ήταν εξαιρετικά δραστήρια και έντονη όσον αφορά τις δράσεις της Πρυτανείας. Ποια θεωρείτε σημαντικότερα επιτεύγματά σας το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024;

Τη λειτουργία Προπτυχιακού Τμήματος στη Χημική Μηχανική στην Κίνα, τη δημιουργία νέων Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών, την έλευση της 106ης Συνόδου Πρυτάνεων και το Προεδρείο της Συνόδου των Πρυτάνεων των Ελληνικών Πανεπιστημίων, την έναρξη των προσπαθειών για τη δημιουργία Παραρτήματος στην Αλεξάνδρεια και τη δημιουργία της 8ης Σχολής του Πανεπιστημίου μας στην Αρχαία Ολυμπία, τη δυνατότητα μέσα από χρηματοδότηση να ανανεωθεί ο εκπαιδευτικός και ερευνητικός εξοπλισμός, τη συμφωνία με το Ίδρυμα «Α. Μεντζελόπουλος» για ετήσια χρηματοδότηση υποτροφιών και επώνυμων εδρών ύψους 500.000 ευρώ, τη μεταφορά του Μουσείου Εκπαίδευσης στον φυσικό του χώρο, στο Πανεπιστήμιο, και τις εργασίες διαμόρφωσης νέου χώρου, τη λειτουργία του Κέντρου Ψυχολογικής Στήριξης Φοιτητών με ιδίους πόρους, τη συγχρηματοδότηση για την επισκευή οργάνων, την πληρωμή Επικουρικού Έργου για δύο εξάμηνα, την επαναφορά, μετά από πολλά χρόνια, των διπλών αποδοχών για εκπαιδευτική άδεια, το μεγάλο πρόγραμμα ανακαινίσεων και εξοπλισμού των φοιτητικών εστιών σε Ρίο, Κουκούλι και Μεσολόγγι και, φυσικά, την εκλογή για δεύτερη φορά στη θέση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πατρών.

Υπάρχει κάποιος στόχος ο οποίος παρά τις προσπάθειές σας δεν υλοποιήθηκε τη χρονιά που πέρασε;

Από τα πρώτα χρόνια της, η Πρυτανική Αρχή είχε ένα Όραμα-Σχέδιο για τη μεταφορά, όχι μηχανιστικά, του μοντέλου της Αμερικάνικης Γεωργικής Σχολής στην Ηλεία για την εκπαίδευση, κατάρτιση των αγροτών και τη δημιουργία ενός μεγάλου αγροκτήματος, στο οποίο θα γίνονται πρότυπες καλλιέργειες, θα δοκιμάζονται τα προϊόντα της επόμενης δεκαετίας και θα παράγονται επώνυμα προϊόντα, που θα μπορούν να πουληθούν σε ελληνικές και διεθνείς αγορές. Σημαντικό ρόλο θα παίζει η Γεωπονική μας Σχολή, η οποία σε επόμενο χρόνο θα εξετάσει και τη δημιουργία Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Ηλεία.

Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι στόχοι σας για την επόμενη θητεία σας;

Οι φοιτητές μας και η πανεπιστημιακή κοινότητα θα παραμείνουν στο επίκεντρο των δράσεών μας. Με το ξεκίνημα της νέας θητείας, οι στόχοι που τέθηκαν είναι η κατασκευή του Φοιτητικού Εστιατορίου, η μελέτη για το κτίριο της ΣΑΚΕ, η διεκδίκηση νέων θέσεων για πάσης φύσεως προσωπικό (ΔΕΠ, ΕΤΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΕΠ και Διοικητικοί/Τεχνικοί), η δημιουργία της 8ης Σχολής στην Αρχαία Ολυμπία, η λειτουργία Παραρτήματος στην Αλεξάνδρεια, η καθημερινότητα και το περιβάλλον, η ανανέωση εκπαιδευτικού και ερευνητικού εξοπλισμού, ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός, η απλοποίηση διαδικασιών και η ελαχιστοποίηση της γραφειοκρατίας.

Welcome to

UP
Fest

POWERED BY

60

ΧΡΟΝΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΥΠΟΔΟΧΗΣ
ΠΡΩΤΟΕΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

MAGIC BUS PATRAS TOUR
OPEN AIR CINEMA
ΣΥΝΕΔΡΙΑ
TASTE THE CITY
ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ

#weareUp2024

Ανθρωπιστικές επιστήμες, όπως η φιλοσοφία και η φιλολογία, και τέχνες του λόγου –κυρίως η λογοτεχνία και το θέατρο– είναι πολύτιμα εργαλεία στην ανάδειξη, κατανόηση και ερμηνεία ανομολόγητων σκέψεων, μύχιων συναισθημάτων, αλλά και των εν πολλοίς ασυνείδητων επιδράσεων, ένοχων μυστικών και τραυματικών εμπειριών. Τον τελευταίο καιρό πυκνώνουν εκδόσεις που αναφέρονται άμεσα ή έμμεσα στις συνέπειες που έχουν ψυχοτραυματικά γεγονότα του παρελθόντος στον ψυχισμό των επιγόνων όσων επέζησαν ή χάθηκαν σε αυτά. Είναι εμπειρίες που, αν και το στίγμα τους παραμένει αναλλοίωτο, μένουν για χρόνια πρόχειρα «κουκουλωμένες» κάτω από την αδήριτη ανάγκη της επιβίωσης και των ανορθωτικών προσπαθειών που έπονται καταστροφικών απωλειών και εμπειριών κατά τις οποίες η απόσταση μεταξύ ζωής και θανάτου ελαχιστοποιείται.

«Αυτά τα πράγματα δεν είναι για να μνημονεύονται, [λέει] ξερά και κοφτά» ο πατέρας που δεν έχει ύπνο τις νύχτες στον εικοσάχρονο γιό του που επιστρέφει από ξενύχτι και τον ρωτά γιατί δεν κοιμάται.¹ Λύνει σταυρόλεξα μέσα στην νύχτα διότι φοβάται «πως ένα χέρι, [το χέρι του πατέρα του που δολοφονήθηκε από την ΟΠΛΑ τον σκοτεινό Γενάρη του 1944 και τον πήγαν στους δικούς του ξαπλωμένο πάνω σε μια πόρτα], θα έρθει μέσα στο σκοτάδι και θα τον αρπάξει...». Σε μια άλλη καταγραφή, ο εγγονός που διαπρέπει ακαδημαϊκά στην Αυστραλία, την νύχτα που αφήνει στα Κρέστενα την τελευταία του πνοή ο παππούς του, που έζησε τον τάφο της Μικρασίας και είδε «τόσα παλληκάρια, τόσα κορμιά, τόσες ψυχές να λιώνουνε, κόκκαλα ξερά», ονειρεύεται πως βρίσκεται σε μια έρημο απέραντη, ξερή, γεμάτη κόκκαλα, καυτή, και εντοπίζει μια στρατιωτική καδένα με το όνομα του παππού του σε έναν σκελετό.² Και ακόμα, το κοριτσάκι μιας οικογένειας μετοίκων στα Καλάβρυτα στις αρχές της δεκαετίας του '60 νιώθει πως, παρά τα 18 έτη που πέρασαν από την Καταστροφή, «όλα εδώ είναι νωπά... Ο θρήνος, η ορφάνια, τα ερειπωμένα σπίτια... Ο πόνος σπαρμένος παντού». Αναρωτιέται αν είναι «καλοτυχιά να ζει ανάμεσα σ' ένα λεφούσι από απορφανισμένα συνομήλικα» και αναζητά μαζί με τα άλλα παιδιά «σωτήριες αντιστάσεις να [τ' αντέξουνε, να συμφιλιωθούνε] με το άλογο, το τρομερό και το άγριο».³ Κανένα από τα παραπάνω πρόσωπα δεν είναι άμεσος μάρτυρας της τραυματικής εμπειρίας (δολοφονία του πατέρα, συμμετοχή στις επιχειρήσεις της Μικρασιατικής εκστρατείας, αυτόπτης μάρτυρας του Ολοκαυτώματος των Καλαβρύτων). Παρόλα αυτά η τραυματικότητα της εμπειρίας που κάποιοι άλλοι έζησαν αποτελεί βαρίδι για τα κεντρικά πρόσωπα τριών βιβλίων που εκδόθηκαν πρόσφατα και θέτουν τον δάκτυλον εις τον τύπον των ήλων του διαγενεακού τραύματος στην πατρίδα μας. Μιλούν έμμεσα για τις τραυματικές εμπειρίες των προγόνων των ηρώων (ή μήπως αντιηρώων) τους, οι οποίες ταλανίζουν και τους τελευταίους παρότι ποτέ δεν τις έζησαν. Φέρουν οι τελευταίοι βαρύ φορτίο που αποτελείται από μνήμες, τραυματικές εμπειρίες που διαχέονται στον χρόνο και στον χώρο, κληρονομούνται και μεταδίδονται... Η διάχυση αυτή των τραυματικών εμπειριών και οι συνέπειές της καλούνται «διαγενεακό τραύμα».

Στις επιστήμες της ψυχικής υγείας, ο όρος «τραύμα» αναφέρεται σε μια πληγή, σε μια τομή που διαρρηγνύει και κατακερματίζει τον ανθρώπινο ψυχισμό. Η πληγή προκαλείται από ακραίες απρόβλεπτες εμπειρίες όπως φυσικές καταστροφές, πολεμικές συρράξεις, κακοποίηση, που προκαλούν έντονα συναισθήματα φόβου, τρόμου, ανημπόριας, απώλειας του ελέγχου και της ασφάλειας. Ο πόνος οδηγεί τελικά σε συμπτώματα μετατραυματι-

1. Ηλίας Μαγκλίνης. *Είμαι όσα έχω ξεχάσει. Μια αληθινή ιστορία*. Εκδόσεις Μεταίχμιο.

2. Βρασίδης Καραλής. *Σφαιροδούκλια στο κεφάλι*. Εκδόσεις Δώμα.

3. Δέσποινα Στίκα. *Γκρίζα Πόλη*. Εκδοτικός οίκος Κ. & Κ. Σταμούλη

κού stress, άγχους ή/και κατάθλιψης.⁴ Τα τραύματα βασανίζουν όχι μόνο αυτούς που αντιμετώπισαν τη βία, την καταστροφή ή τον πόλεμο. Σημαντικές μελέτες έχουν δείξει πως κάποια από τα παιδιά ανθρώπων που βίωσαν τα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης εμφάνισαν και αυτά συμπτώματα μετατραυματικού stress.⁵ Επίσης, σε σχέση με ανθρώπους που δε φέρουν το βάρος ενός τραύματος στην οικογένειά τους, οι επίγονοι των επιζώντων του Εβραϊκού Ολοκαυτώματος ή τα παιδιά στρατιωτών που έχουν λάβει μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερη ευαλωτότητα στην εμφάνιση κατάθλιψης, άγχους ή μετατραυματικού stress όταν εκτεθούν σε ψυχοπιεστικές συνθήκες.⁶

Η αυξημένη ευαλωτότητα κάποιων από τους γόνους οικογενειών με τραυματικές εμπειρίες είναι απότοκη του αυθόρμητου λεκτικού ή εξωλεκτικού μοιράσματος της εμπειρίας του τραύματος που λαμβάνει χώρα σε τέτοιες οικογένειες. Κάποιες φορές σχετίζεται με ανεπαρκή γονεϊκή φροντίδα, με τα καταθλιπτικά και αγχώδη συμπτώματα που βασανίζουν τους φορείς του τραύματος, τους δυσεξήγητους σωματικούς πόνους και τους εφιάλτες των τελευταίων. Δεν είναι όμως μόνο ψυχοκοινωνική ή διαγενεακή μετάδοση του τραύματος, αλλά και βιολογική, όπως αναδεικνύουν γενετικές και επιγενετικές μελέτες.⁷ Η προσπάθεια διάρρηξης αυτού του γκριζου πλέγματος δεν είναι πάντα εύκολη για τους επιγόνους. Η υποστήριξη από τον κοινωνικό περίγυρο, τα κοινωνικά δίκτυα, συγγενείς και φίλοι έχουν θετική επίδραση στην ψυχική και σωματική υγεία και στην ικανότητα του ατόμου να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις, αφού προάγει την ανθεκτικότητα στο stress και το τραύμα.⁸ Η πορεία αυτών που επέζησαν καταστροφών στην πατρίδα μας, όπως για παράδειγμα το Καλαβρυτινό Ολοκαύτωμα ή η σφαγή του Διστόμου, είναι περίτρανη απόδειξη πως το τραύμα δύναται να λειτουργήσει και ως καταλύτης για «στράτευση» σε ουσιαστικές σχέσεις και αξίες που συνιστούν ακλόνητα θεμέλια της ανθεκτικότητας και της μετατραυματικής ανάπτυξης ατόμων και κοινοτήτων.

Το διαγενεακό τραύμα συνιστά μια διεπιστημονική πρόκληση. Το αποτύπωμά του μοιάζει να παραμένει για χρόνια ανεξίτηλο, αν και συχνά είναι εν πολλοίς καλά κρυμμένο στα έγκατα της ύπαρξης. Απαιτούνται συνεπώς για την εξόρυξη και τη μελέτη του επιστημονικές συνέργειες. Η φιλολογία με τη μελέτη και ανάλυση λογοτεχνικών κειμένων, αλλά και το θέατρο, συμβάλλουν στην ανάδειξη του ευρέως φάσματος κλινικού φαινότυπου του διαγενεακού τραύματος, όπως αυτό εκδηλώνεται σε διαφορετικές συνθήκες και συνάφειες. Η βιολογία προσφέρει εργαλεία μελέτης των μηχανισμών της διαγενεακής μεταβίβασης του τραύματος. Η ψυχιατρική, η ψυχολογία, η νοσηλευτική και η κοινωνική εργασία δύνανται να στηρίζουν άτομα που «παλεύουν» με κλινικά συμπτώματα. Συνάμα, η επιστήμη των υπολογιστών, η τεχνητή νοημοσύνη, η μελέτη της λεκτικής και εξωλεκτικής επικοινωνίας με σύγχρονες μεθόδους δύνανται να αναδείξουν την επίδραση του διαγενεακού τραύματος και εκεί όπου το αποτύπωμά του δεν είναι με την πρώτη ματιά εμφανές.

Το Πανεπιστήμιό μας, που φέτος γιορτάζει την επέτειο των 60 ετών από την ίδρυσή του, είναι ένα οικοσύστημα που συνιστά ιδανική πλατφόρμα για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την ευόδωση διεπιστημονικών προσπαθειών μελέτης του διαγενεακού τραύματος στην Ελλάδα σήμερα αλλά και στο μέλλον, μιας και οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, της όξυνσης των περιφερειακών συγκρούσεων, της προσφυγιάς και της διέγερσης των ανισοτήτων ανοίγουν διαρκώς νέες πληγές που χαίνουν για χρόνια.

4. Wang SK, Feng M, Fang Y, Lv L, Sun GL, Yang SL, Guo P, Cheng SF, Qian MC, Chen HX. Psychological trauma, posttraumatic stress disorder and trauma-related depression: A mini-review. *World J Psychiatry*. 2023 Jun 19;13(6):331-339. doi: 10.5498/wjp.v13.i6.331. PMID: 37383283; PMCID: PMC10294137.

5. Dashorst P, Mooren TM, Kleber RJ, de Jong PJ, Huntjens RJC. Intergenerational consequences of the Holocaust on offspring mental health: a systematic review of associated factors and mechanisms. *Eur J Psychotraumatol*. 2019 Aug 30;10(1):1654065. doi: 10.1080/20008198.2019.1654065. PMID: 31497262; PMCID: PMC6720013.

6. Castro-Vale, I., Severo, M., Carvalho, D. et al. Intergenerational transmission of war-related trauma assessed 40 years after exposure. *Ann Gen Psychiatry* 18, 14 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12991-019-0238-2>

7. Βλ. σημ. 4.

8. Veronese G, Mahamid F, Bdier D. Transgenerational trauma and collective resilience: A qualitative analysis of the experiences of settler-colonial violence among three generations of Palestinian refugees. *Int J Soc Psychiatry*. 2023 Nov;69(7):1814-1824. doi: 10.1177/00207640231175787. Epub 2023 Jun 7. PMID: 37283084.

Braga, L.L., Mello, M.F. & Fiks, J.P. Transgenerational transmission of trauma and resilience: a qualitative study with Brazilian offspring of Holocaust survivors. *BMC Psychiatry* 12, 134 (2012). <https://doi.org/10.1186/1471-244X-12-134>

Kazlauskas E, Gailiene D, Vaskeliene I, Skeryte-Kazlauskiene M. Intergenerational Transmission of Resilience? Sense of Coherence Is Associated between Lithuanian Survivors of Political Violence and Their Adult Offspring. *Front Psychol*. 2017 Sep 26;8:1677. doi: 10.3389/fpsyg.2017.01677. PMID: 29018393; PMCID: PMC5622954.

από τη

της πανεπιστημιακής
κοινότητας

ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΓΕΦΥΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΡΙΑΔΝΗ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΕΠΕΚΕ

Το πρόγραμμα «Χτίζοντας Γέφυρες μεταξύ Γερμανίας και Ελλάδας μέσα από Οικογενειακές Ιστορίες» είχε ως κύριο στόχο τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ φοιτητών και φοιτητριών από την Ελλάδα και τη Γερμανία, μέσω της διερεύνησης οικογενειακών αφηγήσεων από την Ελλάδα του 20ού αιώνα. Υπό την καθοδήγηση του Πανεπιστημίου Πατρών, του Πανεπιστημίου του Αμβούργου και της Centropa,¹ οι συμμετέχοντες μελέτησαν βιογραφίες από το αρχείο της Centropa και του προγράμματος «Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα» (MOG). Η συνεργασία αυτή οδήγησε στη δημιουργία μίας έκθεσης, η οποία στοχεύει στην οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ διαφορετικών γενεών, καθώς και στην προώθηση της γνώσης για τις ελληνικές εβραϊκές κοινότητες και τα εγκλήματα πολέμου που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα.

Μέσω της διερεύνησης και παρουσίασης αυτών των βιογραφιών, κάθε μία από τις οποίες συνοδεύεται από διαφορετική θεματική, οι φοιτητές και φοιτήτριες είχαν την ευκαιρία να εμβαθύνουν σε σημαντικά ιστορικά γεγονότα. Παράλληλα, κατανόησαν τις επιπτώσεις αυτών των γεγονότων τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, αντιλαμβανόμενοι την αξία της διατήρησης της ιστορικής μνήμης. Πραγματοποιήθηκαν δύο εκπαιδευτικά ταξίδια με όλους τους φοιτητές, ένα στη Γερμανία (Αμβούργο) και ένα στην Ελλάδα (Πάτρα και Καλάβρυτα), στα οποία συμπεριλαμβάνονταν διαλέξεις, εργαστήρια, επισκέψεις σε χώρους μνήμης και ιστορικοί περιπάτοι.

Οι άνθρωποι που έζησαν την Κατοχή ή/και επέζησαν του Ολοκαυτώματος φέρουν μοναδικές εμπειρίες, οι οποίες παρέχουν πολύτιμες μαρτυρίες. Με στόχο την ανάδειξη των πιο ουσιαστικών αποσπασμάτων από τις συνεντεύξεις τους, η διαδικασία πραγματοποιήθηκε υπό την επιστημονική καθοδήγηση της επίκουρης καθηγήτριας Αλεξάνδρας Πατρικίου (ΤΕΠΕΚΕ, Πανεπιστήμιο Πατρών), του ερευνητή Christopher Steinbiss (Πανεπιστήμιο Αμβούργου) και του Fabian Rühle, διευθυντή της Centropa (Γερμανία).

Η ομάδα των φοιτητών και των φοιτητριών μαζί τους υπεύθυνους ερευνητές και καθηγητές, από αριστερά προς τα δεξιά: (πίσω σειρά) Νίκος Μέντης (Πανεπιστήμιο Πατρών, ΠΠ), Alexandra Lioliopoulou (University of Hamburg, UA), Swaantje Wichmann (UA), Milan Mentz (UA), Kerlin Bucholtz (UA), Rachel Small (UA), Fabian Rühle (Centropa), Christopher Steinbiss (UA), (μπροστά σειρά) Έλενα Καπλάνη (ΠΠ), Βασιλική Θάνου (ΠΠ), Αριάδνη Παπαναστασοπούλου (ΠΠ), Mira Jacobsen (UA), Αλεξάνδρα Πατρικίου (ΠΠ), Ninja Stehr (Centropa).

1. Πρόκειται για γερμανική ΜΚΟ που έχει ασχοληθεί συστηματικά με την τεκμηρίωση της εβραϊκής ζωής στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Περιλαμβάνει πάνω από 1.200 συνεντεύξεις με επιζώντες του Ολοκαυτώματος και πάνω από 25.000 φωτογραφίες. Από το 2005, άρχισαν να δημιουργούν θεματικές ιστοσελίδες, εκπαιδευτικές ταινίες, περιοδεύουσες εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, podcasts, ιστορικούς περιπάτους και εικονογραφημένα βιβλία, όλα βασισμένα στο αρχείο τους. Περισσότερα στο www.centropa.org.

Οι κεντρικές μορφές της έκθεσης περιλαμβάνουν την Ντενίς Ναχμίας, τον Μωρίς Δεών, την Άλκη Ζέη, τον Μάριο Μοδιάνο, τον Μωυσή Μπουρλά, την Ευγενία Αμπραβανέλ, τη Ρόζα Μπενβενίστε, τον Παναγιώτη Γεωργόπουλο, τη Γιώτα Κολιοπούλου-Κωνσταντοπούλου, τον Αλβέρτο Μπεράχα, τον Μωρίς Φλωρεντίν και τον Μανώλη Γλέζο. Κάθε βιογραφία συνοδεύεται από τις εξής θεματικές ενότητες: 1) Εβραϊκή ζωή πριν τον πόλεμο, 2) Εβραϊκός πολιτισμός, 3) Ξέσπασμα του πολέμου, 4) Καθημερινή ζωή στην Κατοχή, 5) Πείνα και επισιτιστική ανασφάλεια, 6) Αντισιμιτισμός και Φυλετικές Διώξεις, 7) Στρατόπεδα συγκέντρωσης, 8) Αντίποινα: Η περίπτωση των Καλαβρύτων, 9) Αντιφασιστική Αντίσταση, 10) Εβραίοι στην Αντίσταση, 11) Φύλο και ταυτότητα, 12) Μεταπολεμική αποκατάσταση. Ο στόχος μας ήταν να αναδείξουμε τη ζωή αυτών των ανθρώπων πριν την Κατοχή, αλλά και την προσπάθειά τους για ανασυγκρότηση και επούλωση μετά τον πόλεμο.

Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εξωτερικών, μέσω του Ελληνογερμανικού Ταμείου για το Μέλλον. Η έκθεση φιλοξενείται στη Στέγη Γραμμάτων «Κωστής Παλαμάς» (Κορίνθου 241, Πάτρα) έως τις 31 Οκτωβρίου, με ώρες λειτουργίας: Τρίτη και Πέμπτη 18:00-21:00, Σάββατο 11:00-13:00. Προσκαλούμε το κοινό να την επισκεφθεί, να μελετήσει τις ιστορίες και να στοχαστεί πάνω σε αυτές. Παράλληλα, εργαζόμαστε πάνω σε ιδέες για την ενσωμάτωση της έκθεσης στη σχολική κοινότητα:

- υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα για τις τελευταίες τάξεις του δημοτικού και τις πρώτες του γυμνασίου (κατόπιν συνεννόησης),
- ειδικές ξεναγήσεις για μεγαλύτερες τάξεις (κατόπιν συνεννόησης),
- μετά την ολοκλήρωσή της στη Στέγη Γραμμάτων «Κωστής Παλαμάς», υπάρχει η δυνατότητα φιλοξενίας από σχολείο, κατόπιν συγκεκριμένου αιτήματος.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι προσωπικές ιστορίες αποτελούν μοναδικές ιστορικές πηγές. Η ανάδειξη της ατομικής μοίρας και εμπειρίας κάνει την ιστορία περισσότερο κατανοητή και άμεση: τα γεγονότα, οι ημερομηνίες και οι αριθμοί παύουν να είναι αφηρημένες έννοιες. Ωστόσο, οι ιστορίες που παρουσιάζονται στην έκθεση δεν ανήκουν μόνο στο παρελθόν –περιέχουν οικουμενικά νοήματα και αφορούν τόσο το παρόν όσο και το μέλλον μας. Δίνοντας φωνή σε αυτούς τους ανθρώπους και δημιουργώντας έναν χώρο όπου μπορούν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, ανοίγουμε το διάλογο για θέματα μνήμης, κατανόησης και κοινωνικής δικαιοσύνης. Η συζήτηση γύρω από αυτά τα ζητήματα είναι απαραίτητη για την οικοδόμηση μίας κοινωνίας χωρίς προκαταλήψεις και μίσος.

Η επαφή με τις ιστορίες τους, γεμάτες από πόνο, απώλεια και κακουχίες, μας συγκλονίζει, και την ίδια στιγμή συνειδητοποιούμε τη δύναμη και την ανθεκτικότητα των ανθρώπων αυτών. Το πείσμα τους να συνεχίσουν τη ζωή τους, να προστατεύσουν ό,τι ήταν σημαντικό για αυτούς και να συμβάλουν στη διαμόρφωση ενός καλύτερου μέλλοντος, αποτελεί έμπνευση για εμάς.

Η Αλεξάνδρα Πατρικίου είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορίας στο ΤΕΠΕΚΕ, επιστημονική υπεύθυνη του παραπάνω προγράμματος και η Αριάδνη Παπαναστασοπούλου είναι τελειόφοιτος του ίδιου τμήματος και συμμετέχουσα στο πρόγραμμα (email: apatrkiou@g.upatras.gr).

Θερμές ευχαριστίες για την πολύτιμη βοήθεια και υποστήριξη οφείλουμε στους: Ζέττα Ζάχου, Φρύνη Κωσταρά, Νίκο Μπακρώζη, Ξενοφών Παπαευθυμίου, Νάνσυ Παυλοπούλου, Μιμίκια Χριστοδουλοπούλου.

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Πατρών, καθηγητής Χρήστος Μπούρας και η επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος, Αλεξάνδρα Πατρικίου, εγκαινιάζουν την έκθεση στις 6 Σεπτεμβρίου 2024.

Η ομάδα των φοιτητών και φοιτητριών στα εγκαίνια της έκθεσης.

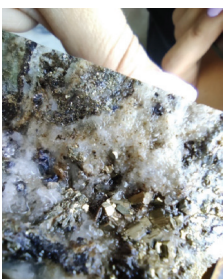
UPATRAS GEO-MINING FIELD WORKSHOP: GEO-EXPLORATION OF ASIA MINOR: UNVEILING GEOLOGICAL TREASURES

Ε. ΝΤΟΥΡΟΣ, Μ. ΓΕΩΡΓΑΚΗ, Υ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Σ. ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΟΙΤΑΣΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

Η Επιστημονική Φοιτητική Ομάδα UPatras S.E.G. Student Chapter πραγματοποίησε επταήμερη εργασία υπαίθρου στην Τουρκία, και πιο συγκεκριμένα στην ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης, από 23-30 Ιουνίου 2024, σε συνεργασία με το Department of Geological Engineering του Πανεπιστημίου Dokuz Eylül της Σμύρνης. Η ομάδα μας, που απαρτιζόταν συνολικά από 16 μέλη, επισκέφθηκε πολλές περιοχές στο δυτικό τμήμα της Τουρκίας, όπως τη Σμύρνη, το Efemçukuru, το Kizildere, το Dikili, το Ayvalık, το Yatağan και την Kula, όπου ήρθε σε επαφή με τη γεωλογική, μεταλλευτική και πολιτιστική κληρονομιά της χώρας.

Την πρώτη μας ημέρα στη Σμύρνη επισκεφθήκαμε το Department of Geological Engineering του Πανεπιστημίου Dokuz Eylül, συνοδευόμενοι από τους καθηγητές Δρα Mehmet Akbulut και Δρα Hülya Inaner, αλλά και την υποψήφια διδάκτορα Zeynep Büçkün, όπου παρακολούθησαμε ομιλίες από τον Δρα Σταύρο Καλαϊτζίδη, την Δρα Ελένη Ζαγγανά, τον Δρα Ο. Ersin Koralay και τον Δρα Mehmet Akbulut. Μετά τις ομιλίες πραγματοποιήθηκε εισαγωγικό μάθημα στο μικροσκόπιο οργάνικής πετρογραφίας. Το απόγευμα περιηγηθήκαμε στο περίφημο παζάρι της Σμύρνης και τα βήματά μας μάς οδήγησαν στη πλατεία Κονάκ και τον φημισμένο «Πύργο του Ρολογιού». Ο Πύργος, κτισμένος με την Οθωμανική τεχνοτροπία και κατασκευασμένος από σίδηρο και μόλυβδο, έχει ύψος 25 μ. και κυκλικά στη βάση του υπάρχουν τέσσερα σιντριβάνια. Στην πλατεία δοκιμάσαμε τοπικά παραδοσιακά γλυκά, όπως το μικρασιάτικο κιουνεφέ, το καζαντιπί και τον μπακλαβά.

Την επόμενη μέρα επισκεφτήκαμε το ορυχείο Efemçukuru σε επιθερμικό κοιτάσμα χρυσού, το οποίο εκμεταλλεύεται η εταιρία Tüprag Metal Madencilik A.S. Οι γεωλόγοι της εταιρίας μάς παραχώρησαν σύντομη διάλεξη για τα βασικά γεωλογικά χαρακτηριστικά του κοιτάσματος και των μεθόδων εκμετάλλευσής του, καθώς και για τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας που πρέπει πάντα να ακολουθεί ο γεωλόγος ορυχείου. Στη συνέχεια, επισκεφτήκαμε την υπόγεια εκμετάλλευση, όπου είχαμε την ευκαιρία να βρεθούμε σε ενεργό μέτωπο εξόρυξης και να παρατηρήσουμε ένα από τα σημαντικότερα ρήγματα που φιλοξενούν τη μεταλλοφορία, η οποία απαρτίζεται από τα ορυκτά: γαληνίτης, σιδηροπυρίτης, σφαλερίτης, χαλκοπυρίτης και τα συνοδά χαλαζίας, ροδονίτης και ροδοχροσίτης. Το βραδάκι περιηγηθήκαμε στην περίφημη παραλία Kordon της Σμύρνης, η οποία εκτείνεται σε μία απόσταση πολλών χιλιομέτρων, και γευτήκαμε το ξακουστό Adana kebab, καθώς και άλλες τοπικές συνταγές.

Το πρόγραμμά μας συνεχίστηκε με επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της Zorlu Enerji Inc., η οποία δραστηριοποιείται στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, κυρίως από την εκμετάλλευση του γεωθερμικού πεδίου Kizildere στην επαρχία Denizli στη Δυτική Ανατολία. Το υπόβαθρο του γεωθερμικού πεδίου αποτελείται από μεταμορφωμένα πετρώματα του Menderes Massif (όπως γνεύσιους και σχιστόλιθους), και εναλλαγές χαλαζι-

τών με μαρμαρυγιακούς σχιστόλιθους και μάρμαρα. Αυτά καλύπτονται από πλειοκαινικά ποτάμια και λιμναία ιζήματα. Τέλος, τεταρτογενή αλλουβιακά ιζήματα επικαλύπτουν ασύμφωνα αυτά τα ιζήματα. Η περιοχή ελέγχεται από Α-Δ διεύθυνσης ρήγματα. Η ομάδα μας παρακολούθησε σύντομη διάλεξη για την εκμετάλλευση και τη γενικότερη σημασία της γεωθερμίας στην Τουρκία. Αργότερα, περιηγηθήκαμε στις εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος της εταιρίας. Η επίσκεψη στις εγκαταστάσεις αυτές αποτέλεσε μοναδική εμπειρία για τα μέλη της ομάδας μας, καθώς παρόμοιες εκμεταλλεύσεις λείπουν από τον Ελλαδικό χώρο, παρά το βεβαιωμένο υψηλό γεωθερμικό δυναμικό του.

Ακόμη μια ημέρα έντονου γεωλογικού ενδιαφέροντος ξεκίνησε με επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της Imerys S.A., η οποία εκμεταλλεύεται κοίτασμα περλίτη, που κάνει την εμφάνιση του 70 χλμ. βόρεια της Σμύρνης. Παρακολούθησαμε διάλεξη για τον σχηματισμό αλλά και τη σημασία του περλίτη στη βιομηχανία, ενώ αργότερα, εκτός από τις εγκαταστάσεις της εταιρίας για την επεξεργασία του, επισκεφτήκαμε και το ορυχείο εξόρυξης. Η

ημέρα συνεχίστηκε βορειότερα, στο ορυχείο Ayazmant, το οποίο εκμεταλλεύεται η Bilfer Mining Inc. Πρόκειται για κοίτασμα Fe-Cu τύπου «σκαρν». Η ομάδα είχε την ευκαιρία να συλλέξει δείγματα και να περιηγηθεί στο επιφανειακό ορυχείο της εταιρίας.

Την επόμενη μέρα, μετά από μια ολιγόωρη διαδρομή στην τουρκική επαρχία, η ομάδα μας έφτασε στην περιοχή Yatağan, όπου και επισκεφτήκαμε το κοίτασμα μειοκαινικού λιγνίτη, το οποίο εκμεταλλεύεται η Yatağan Termik Enerji. Αρχικά πραγματοποιήθηκε ξενάγηση στις εγκαταστάσεις της εταιρίας και αργότερα στο ορυχείο ανοιχτής εκσκαφής.

Την τελευταία μας ημέρα στην Τουρκία ταξιδέψαμε μέχρι την κωμόπολη Kula στην επαρχία Manisa, όπου τα μέλη μας είχαν τη τιμή να γνωριστούν με τον τοπικό δήμαρχο και να ανταλλάξουν δώρα, ενισχύοντας έτσι τη διεθνή εικόνα της ομάδας και αποδεικνύοντας πως η Γεωλογία είναι επιστήμη που δεν «βλέπει» σύνορα. Αργότερα, επισκεφτήκαμε το πρώτο και μοναδικό γεωπάρκο UNESCO της Τουρκίας, όπου θαυμάσαμε τις σπάνιες φυσικές γεωδομές, όπως τους ηφαιστειακούς δόμους και τις «Καμινάδες των Νεράι-

δων». Πρόκειται για γεωλογικούς σχηματισμούς που μοιάζουν με λεπτούς και ψηλούς «πύργους» από ηφαιστειογενείς ακολουθίες. Το φυσικό αυτό τοπίο οφείλει το σχηματισμό και τη διαμόρφωσή του στην ηφαιστειακή δραστηριότητα που έλαβε χώρα κατά το πρόσφατο γεωλογικό παρελθόν και τις αποσθρωτικές διεργασίες που ακολούθησαν.

Η άσκηση υπαίθρου σχετιζόταν άμεσα με το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Γεωλογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, καθώς τα καλυπτόμενα θέματα περιλάμβαναν τα ακόλουθα γνωστικά πεδία: «Κοιτασματολογία», «Εισαγωγή στη Μεταλλευτική Εξερεύνηση και Γεωλογία Μεταλλείων», «Εφαρμογές της Οργανικής Πετρολογίας στη Γεωλογία, τη Βιομηχανία και το Περιβάλλον», «Υδρογεωλογία», «Γεωθερμία», καθώς και «Εισαγωγή στην Μεταλλευτική Κληρονομιά και Γεωτουριστική διαχείριση».

Η ομάδα του UPatras S.E.G. Student Chapter θέλει να ευχαριστήσει θερμά τους καθηγητές Mehmet Akbulut και Hülya Inaner, αλλά και τη Zeynep Büyükcün, από το Πανεπιστήμιο Dokuz Eylül, τον ακαδημαϊκό μας σύμβουλο Δρα Σταύρο Καλαϊτζή, τον ομ. καθηγητή Κίμωνα Χρηστάνη και την αναπλ. καθηγήτρια Ελένη Ζαγγανά, που μας συνόδευσαν κατά τη διαμονή μας στη Σμύρνη, και, φυσικά, όλο το προσωπικό των εταιρειών: Tüprag Metal Madencilik A.Ş., Zorlu Energy Inc., Imerys S.A. Bilfer Mining Inc., Yatağan Termik Enerji, καθώς και τον δήμαρχο και το προσωπικό της πόλης Kula αλλά και του UNESCO Kula-Salihli Geopark για τη φιλοξενία τους και την ενημέρωση που παρείχαν στους φοιτητές μας.

Ευχαριστούμε, επίσης, θερμά τον ΕΛΚΕ του Πανεπιστημίου Πατρών, καθώς και τους χορηγούς μας, SEG Canada, P & C Development SA., Imerys SA., Τοπαλίδης ΑΕ, Δελφοί-Δίστομο ΑΜΕ, Lithos Geological Services, ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΑΕ ΜΑΡΜΑΡΑ – ΓΡΑΝΙΤΕΣ, Zisimopoulos SA, Tuprag Metal Madencilik AS, τη GEOENVIRO – Xenofon Stavropoulos & co. Limited Partnership και, φυσικά, το Kavnadias Tours. Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την Ένωση Ελλήνων Γεωλόγων για τη στήριξή τους.

Our Sponsors:

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΚΟΓΚΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Πρόσφατα ολοκληρώθηκε η έκτη κατά σειρά εβδομάδα κινητικότητας προσωπικού για βιβλιοθηκονόμους, στο πλαίσιο των προγραμμάτων κινητικότητας του Erasmus+. Κατά τη διάρκειά της, η Βιβλιοθήκη μας υποδέχθηκε 17 βιβλιοθηκονόμους από 10 χώρες. Κύρια επιδίωξη του προγράμματος ήταν να καταστεί η εβδομάδα ένας κόμβος συνάντησης γνώσης και εμπειριών προς όλες τις κατευθύνσεις και κινήθηκε σε τρεις άξονες: τη γνωριμία με το Πανεπιστήμιο Πατρών και τον ελληνικό πολιτισμό, την προβολή του έργου και των υπηρεσιών της ΒΚΠ και την ανταλλαγή επαγγελματικής γνώσης, καθώς και τις επισκέψεις σε χώρους και δραστηριότητες που προάγουν τον χαρακτήρα της περιοχής.

Οι εισερχόμενοι/ες βιβλιοθηκονόμοι/ες γνώρισαν τις λειτουργίες της Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης, με έμφαση στην υποστήριξη των ερευνητών και τις κοινωνικές δράσεις της. Οι ενόνητες ανταλλαγές γνώσης έγιναν με διαδραστικό και βιωματικό τρόπο, ώστε να διερευνήσουν οι ίδιοι/ες τις διεργασίες και τα αποτελέσματα των δράσεών μας, αντί για την παθητική παρακολούθηση των παρουσιάσεων. Είχαν, επίσης, τον χρόνο να παρουσιάσουν τις Βιβλιοθήκες τους και τις υπηρεσίες τους και όλοι/ες μαζί να ανακαλύψουμε κοινούς τόπους και κοινές προκλήσεις.

Μετά από ξενάγηση, το απόγευμα της πρώτης ημέρας στην πόλη, και τη γνωριμία με την ιστορία και τα κύρια τοπότημά της, οι φιλοξενούμενοι/ές μας τις επόμενες ημέρες επισκέφθηκαν το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών, το Μουσείο Επιστημών & Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου και το Ίδρυμα «Ελληνική Διασπορά», γνωρίζοντας με αυτόν τον τρόπο όψεις της επιστήμης, της ιστορίας και της τέχνης – αρχαίας και σύγχρονης – της περιοχής. Το κοινωνικό πρόγραμμα είχε, επίσης, τον χαρακτήρα της ανταλλαγής, καθώς την Τετάρτη, μαζί με τη σύντομη παρουσίαση της αμπελουργίας και οινοποιίας της περιοχής από το «Κτήμα Ορφανού» και τη δοκιμασία τοπικών οίνων, όλοι είχαν την ευκαιρία να δοκιμάσουν διάφορες γεύσεις από τις χώρες των συμμετεχόντων.

Ιδρύματα που εκπροσωπήθηκαν στην 6η Εβδομάδα Erasmus για βιβλιοθηκονόμους της ΒΚΠ

για την αμέριστη διευκόλυνση που παρείχαν στο πρόγραμμά μας. Η επίσκεψη και στα δύο κέντρα πολιτισμού συνέβαλε ώστε να καταστούν οι φιλοξενούμενοι μας κοινωνοί της ιστορίας και του πολιτισμού της χώρας.

Η εβδομάδα αυτή ενίσχυσε τη δικτύωση της Βιβλιοθήκης με άλλες ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες, βοήθησε στην εξωστρέφεια του Πανεπιστημίου Πατρών, ανέδειξε τις ομορφιές και τόνωσε τον τουρισμό της περιοχής. Αξίζει

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται στο προσωπικό της Βιβλιοθήκης που διεξήγαγε όλη αυτή την πρόσθετη δράση, καθώς και στην Πρόεδρο της Εφορείας, Καθηγήτρια Χρυσή-Κασσιανή Καραπαναγιώτη, για τη στήριξη της Εβδομάδας. Ευχαριστίες οφείλονται, επίσης, στο Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και στον Αναπληρωτή Πρυτάνεως για Ακαδημαϊκά και Διεθνή Θέματα, Καθηγητή Διονύσιο Μαντζαβίνο, για τη γενναιοδωρή στήριξή τους. Πολύτιμη ήταν, επίσης, η βοήθεια του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και της κ. Ελένης Γεωργουδάκη, του Μουσείου Επιστημών και Τεχνολογίας και της κ. Πένης Θεολόγη-Γκούτη, του κ. Στυλιανού Μυστακίδη, όπως και της αρχαιολόγου και μέλους ΕΔΙΠ του Τμήματος Γεωλογίας Ελένης Σιμώνη. Ευχαριστούμε τους φιλόξενους φορείς του Αρχαιολογικού Μουσείου Πατρών και της «Ελληνικής Διασποράς»

να αναφερθεί ότι αρκετοί από τους συμμετέχοντες συνέχισαν το ταξίδι τους στην Ελλάδα και επισκέφτηκαν περιοχές με μεγάλο πολιτιστικό ενδιαφέρον, όπως οι Δελφοί, η Ρόδος, η Κρήτη, η Ύδρα, η Κεφαλονιά και η Αθήνα.

Μετά την ολοκλήρωση της Εβδομάδας Κινητικότητας ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν ανώνυμα ένα ερωτηματολόγιο και να βαθμολογήσουν τα επιμέρους στοιχεία του προγράμματος. Η συνολική αξιολόγηση ήταν 4,93 στα 5, με κύρια θετικά πρόσημα στην οργάνωση και την επαφή με το προσωπικό της ΒΚΠ, τις κοινωνικές δράσεις και το ισορροπημένο πρόγραμμα, ενώ ως βασικό αρνητικό σημείο επισημάνθηκε η μετακίνηση από και προς το Πανεπιστήμιο.

Με αφορμή την επιτυχημένη ολοκλήρωση αξίζει να κάνουμε έναν απολογισμό της δράσης. Η ΒΚΠ του Πανεπιστημίου Πατρών είναι η πρώτη βιβλιοθήκη στην Ελλάδα που υλοποίησε το πρόγραμμα κατάρτισης για προσωπικό Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στο πλαίσιο του Erasmus+, ξεκινώντας πιλοτικά τον Σεπτέμβριο του 2013. Είναι, επίσης, η μόνη υπηρεσία του Πανεπιστημίου που υλοποιεί αντίστοιχη δράση για κατάρτιση προσωπικού (όχι διδασκαλία).

Με δεδομένη τη διεθνιστική διάσταση του προγράμματος και την ευκαιρία που δίνεται για αποτύπωση των εθνικών πολιτικών και στρατηγικών στις βιβλιοθήκες, καθώς και τις δυνατότητες για επαγγελματικές συνεργασίες, το συνημμένο γράφημα δείχνει την αλληλεπίδραση που είχαμε με κάθε ευρωπαϊκή χώρα. Όπως παρατηρεί κανείς, η μεγαλύτερη προτίμηση για το Πανεπιστήμιό μας και το πρόγραμμα ανταλλαγής διαπιστώνεται από συναδέλφους της Ισπανίας και της Πολωνίας, ενώ ακολουθούν το Βέλγιο και η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο (πριν την αποχώρηση από την ΕΕ), η Κροατία, η Λιθουανία και η Πορτογαλία. Αρκετά χαμηλά είναι τα ποσοστά χωρών όπως η Γαλλία και η Ιταλία και αξίζει να μελετηθούν οι κοινωνικο-οικονομικές και πολιτιστικές συνθήκες που υπαγορεύουν την αποχή για συγκεκριμένες χώρες.¹

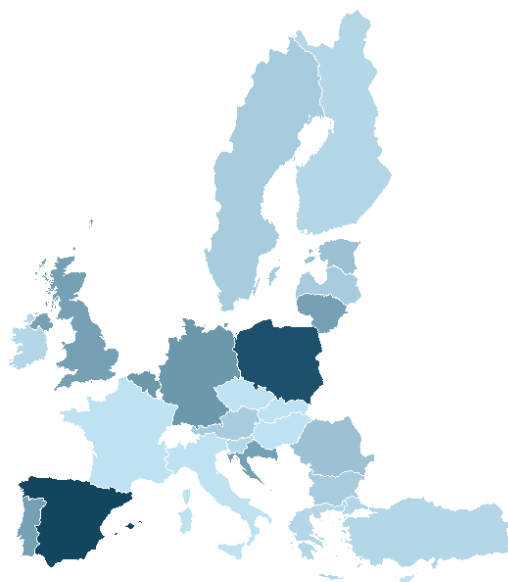
Σε κάθε περίπτωση, γεγονός παραμένει ότι η πραγματοποίηση της εβδομάδας κινητικότητας ωφελεί τη Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης πολλαπλά, προάγοντας τις συνεργασίες με αντίστοιχους φορείς, ενώ, παράλληλα, ενισχύει γενικότερα την ορατότητα του Πανεπιστημίου Πατρών, της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Οι συμμετέχοντες μαζί με μέλη του προσωπικού της ΒΚΠ

Στιγμιότυπα από τις κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις

Παρέχεται από το Bing
© GeoNames, Microsoft, Open Places, OpenStreetMap, TomTom, Wikipedia

Πρόγραμμα κινητικότητας 2013-2024 και απολογισμός συμμετεχόντων ανά χώρα (σύνολο 113 συμμετοχές)

1. Σύμφωνα με εκτίμηση συναδέλφου από τη Γαλλία, η χαμηλή κινητικότητα των Γάλλων βιβλιοθηκονόμων υπαγορεύεται από την περιορισμένη γλωσσομάθεια.

9^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΔΙΠ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΠΙΑΝΙΤΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (ΕΔΙΠ)
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΙΔΙΚΟΥ
& ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (ΠΟΣΕΕΔΙΠ ΑΕΙ)

Από τις 24 έως τις 26 Μαΐου 2024 το Πανεπιστήμιο Πατρών φιλοξένησε τις εργασίες του 9ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Ομοσπονδίας Συλλόγων Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΠΟΣΕΕΔΙΠ ΑΕΙ). Το συνέδριο τίμησαν με την παρουσία τους, και απηύθυναν χαιρετισμό κατά την έναρξη των εργασιών του, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Πατρών, καθ. Χρήστος Μπούρας, η καθηγήτρια Αθηνά Λινού εκπροσωπώντας τον ΣΥΡΙΖΑ Π.Σ., η καθηγήτρια Σία Αναγνωστοπούλου εκπροσωπώντας τη Νέα Αριστερά, η κ. Νάντια Σαλτέρη εκπροσωπώντας το ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΔ και η καθηγήτρια Αφροδίτη Κτενά εκπροσωπώντας το ΚΚΕ. Χαιρετισμό, επίσης, απηύθυναν εκπρόσωποι των Ομοσπονδιών, από την ΠΟΣΔΕΠ η Ειδική Γραμματέας καθηγήτρια Ήρα Αντωνοπούλου και ο πρόεδρος της ΠΟΕΤΕΠ κ. Στέφανος Καρβέλης.

Στις εργασίες του συνεδρίου συμμετείχαν 94 σύνεδροι, προερχόμενοι από την πλειοψηφία των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της χώρας, οι οποίοι κατέθεσαν τις απόψεις και τις προτάσεις τους στο πλαίσιο ισχυροποίησης και ανάπτυξης του Ελληνικού Δημόσιου Πανεπιστημίου, αλλά και του ουσιαστικού ρόλου των μελών ΕΔΙΠ, ως εκπαιδευτικού πυλώνα μέσα σε αυτό. Κατατέθηκαν και συζητήθηκαν θεσμικά θέματα της Ομοσπονδίας, παράχθηκαν ψηφίσματα με κοινωνικό περιεχόμενο και, στο τέλος των εργασιών, πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές ανάδειξης της νέας Διοικούσας Επιτροπής της ΠΟΣΕΕΔΙΠ. Έχουμε τη χαρά και την τιμή τα τέσσερα από τα νέα μέλη της να προέρχονται από το Πανεπιστήμιο Πατρών και αυτά είναι: ο πρόεδρος του ΔΣ μελών ΕΔΙΠ του Ιδρύματός μας Δημήτριος Τσιπιανίτης και η αντιπρόεδρος Ευσταθία Κουλούρη, ο ταμίας του ΔΣ Αναστάσιος Γεωργακόπουλος και το μέλος του Συλλόγου μας Susanne Brosda.

Επίσης, στο πλαίσιο των αρχαιρεσιών που έλαβαν χώρα τη Δευτέρα, 3 Ιουνίου 2024, για την ανάδειξη της νέας Εκτελεστικής Γραμματείας, και των διαδικασιών που ακολούθησαν, ο Δημήτριος Τσιπιανίτης ανέλαβε εκ νέου χρέη Γενικού Γραμματέα της ΠΟΣΕΕΔΙΠ και η Ευσταθία Κουλούρη εκλέχθηκε μέλος της.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ Ε.ΔΙ.Π. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

eedip@upatras.gr

<http://seedip.upatras.gr>

ΕΙΝΑΙ ΠΛΑΝΕΥΤΡΑ Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΣΕ ΠΑΡΑΣΥΡΕΙ ΜΑΖΙ ΤΗΣ...

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΡΟΥΛΑΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η Ρούλα Σωτηροπούλου γεννήθηκε στην Πάτρα, όπου ζει μαζί την οικογένειά της. Σπούδασε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου μας και διδάσκει σε σχολεία της πόλης εδώ και 23 χρόνια. Η ενασχόλησή της με τη ζωγραφική ξεκίνησε από τα φοιτητικά της χρόνια, οπότε μαθήτευσε σε διακεκριμένους ζωγράφους της πόλης και στο Εικαστικό Εργαστήριο του Δήμου Πατρέων. Έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις στην Πάτρα (Μέγαρο Λόγου και Τέχνης και 6η Εαρινή Παμπατραϊκή Έκθεση Τέχνης). Τελευταίες συμμετοχές της σε ομαδικές εκθέσεις ήταν στην γκαλερί Παλίσσανδρος, στην Πάτρα, το 2022 και στο καλλιτεχνικό φεστιβάλ «Paint The Lyric», στο Κιόνι της Ιθάκης, το 2023. Είναι ενεργό μέλος στο Καλλιτεχνικό Εργαστήρι «Painting Alchemy».

Τι είναι η ζωγραφική για σας;

Η ζωγραφική είναι αγάπη, έκφραση ψυχής. Είναι μια ανάγκη να εξωτερικεύσεις τις σκέψεις σου και να αλληλεπιδράσεις με άλλους μέσα από μια εικόνα. Είναι η διάθεση να δώσεις ζωή σε έναν άσπρο καμβά και να σχηματοποιήσεις τα συναισθήματά σου, τις ιδέες σου. Είναι ελευθερία και μια διαφορετική οπτική της πραγματικότητας που ζούμε. Είναι παρατήρηση και απόλαυση της απλότητας των πραγμάτων γύρω μας που μετασχηματίζονται σε σύμβολα, πρόσωπα, σημεία μέσα από αυθεντικές χρωστικές με παραδοσιακές συνταγές, ώστε το αποτέλεσμα να είναι πιο λαμπερό και να αντέχει στο χρόνο. Κάρβουνα, παστέλ, λάδια, ακουαρέλες, μελάνια, mixed media, μπαίνουν στον χορό της δημιουργίας ανάλογα την ανάγκη που θέλουν να «υπηρετήσουν». Πιο έντονες υφές, πιο ανάλαφρες, να κυριαρχεί το χρώμα, να χάνεται, να έχει πρωταγωνιστές, να παραπέμπει κάπου η απεικόνιση, να αφήνει τον θεατή να χαλαρώσει, να απολαύσει, να εμπνευστεί, να ταξιδέψει...

Πώς νιώθετε όταν ζωγραφίζετε;

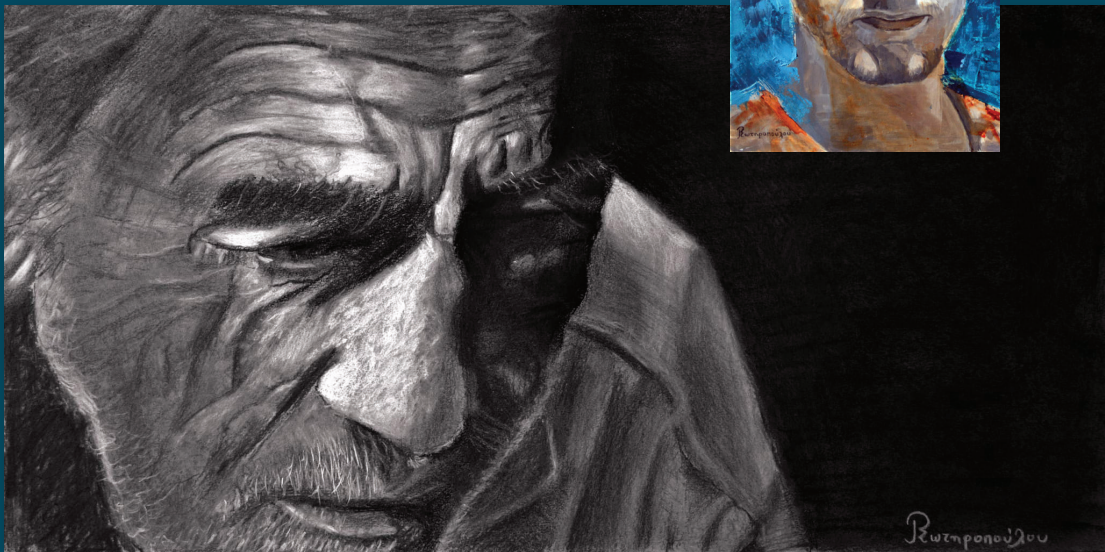
Είναι πλανεύτρα η ζωγραφική, σε παρασύρει μαζί της και σε γεμίζει ηρεμία, αγαλλίαση, χαρά. Είναι οι μόνες στιγμές της μέρας που μπορείς να αποδράσεις από τη ρουτίνα σου και να αφεθείς στον πολύχρωμο κόσμο σου. Μπορεί να ακούγεται αυτό για κάποιους λίγο ρομαντικό ή παράξενο, αλλά αυτή είναι η μαγεία της ζωγραφικής κι όποιος το έχει βιώσει μπορεί να το καταλάβει. Είναι όπως χαίρονται οι μαθητές στο σχολείο. Δεν είναι τυχαίο, για να μιλήσω και με την ιδιότητα της εκπαιδευτικού, που τα παιδιά μάς ζητούν συνεχώς να ζωγραφίζουν κι έχουν τις τσάντες τους γεμάτες κασετίνες με χρώματα. Και χαίρονται πολύ όταν μια αφήγηση, ένα παραμύθι, μια ιδέα, μια σκέψη τους δώσει την αφορμή για να πιάσουν τους μαρκαδόρους.

Από πού εμπνέεστε;

Η έμπνευση μπορεί να έρθει από παντού. Μια εικόνα στο δρόμο, ένα φυσικό φαινόμενο, ένα αστείο γεγονός, μια βόλτα στην εξοχή, οτιδήποτε κινείται ή δεν κινείται. Αυτός που ασχολείται με τη ζωγραφική έχει τις «κεραίες» του ανοιχτές για να «πιάσει» τα κύματα της ζωής και να τα επικοινωνήσει με τους γύρω του.

Ερασιτέχνης ή επαγγελματίας ζωγράφος;

Αν και ερασιτέχνης στον χώρο, δουλεύω τα έργα μου με επαγγελματική συνείδηση και αλήθεια. Δεν σταματώ, όμως, να πειραματίζομαι με νέες τεχνικές, διαφορετικά υλικά και να εξελίσσομαι γιατί αυτό με έχει διδάξει η δουλειά μου: όσο ζω να μαθαίνω...

UNIVERCITY: ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ *

Στο πλαίσιο του Welcome to UP 2024, την Πέμπτη 17 Οκτωβρίου και ώρα 10.30- 13.00, θα πραγματοποιηθεί ξενάγηση στην πόλη, από την κ. Ελένη Γεωργουδάκη. Οι φοιτητές/τριες θα έχουν την ευκαιρία να περπατήσουν την πόλη και να μάθουν την ιστορία και το «αφήγημά» της μέσα από τα σημαντικότερα σημεία του κεντρικού της ιστού. Η αφετηρία της διαδρομής θα είναι ο Ναός του Αγίου Ανδρέα, όπου θα γίνει σύντομη αναφορά στην ιστορία του ναού και του πολιούχου της Πάτρας. Από το συγκεκριμένο σημείο θα γίνει η σύσταση της Πάτρας ως «πύλης στη Δύση» με σύντομη αναφορά στο εμπόριο που την ανέδειξε. Κατόπιν θα γίνει στάση στην πλατεία Τριών Ναυάρχων και ξενάγηση στο καταφύγιο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ακολουθούν: διάσχιση της οδού Ρήγα Φεραίου και στάση στην Πλατεία Γεωργίου Α' (παρουσίαση θεάτρου Απόλλων, νεοκλασικών κτηρίων, αναφορά στην ιστορία των δύο ξεχωριστών σιντριβανιών και στη μοναδική ρυμοτομία της πόλης). Μέσω οδού Γεροκωστοπούλου, στάση στο Ρωμαϊκό Στάδιο, σκάλες Γεροκωστοπούλου, στάση στο Ρωμαϊκό Ωδείο και στην Πλατεία Αγίου Γεωργίου. Η ξενάγηση θα καταλήξει στο κάστρο της πόλης, στο υδραγωγείο και στις σκάλες Αγίου Νικολάου (θέα της πόλης στη θάλασσα).

Πληροφορίες για τον περίπατο και κρατήσεις θέσεων, στο: <https://welcometoup.upatras.gr/>

ΤΟ ΠΑΡΑΔΟΞΟ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ

*Τι υπέροχο που συναντηθήκαμε με το παράδοξο.
Τώρα έχουμε ελπίδες για πραγματική πρόοδο.*

Niels Bohr, 1885-1962, Δανός φυσικός
(αναφορά στη θεωρία των κβάντων)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ
BSC PHYSICS

Ο κόσμος γύρω μας είναι γεμάτος παράδοξα, γεμάτος από γεγονότα ή φαινόμενα, ας το πούμε καλύτερα, τα οποία εκ των προτέρων μας δημιουργούν ένα ερώτημα που αντιτίθεται συνήθως σε αυτό που εμείς βλέπουμε, ή είναι απλώς μια εύλογη απορία που δημιουργείται κατά την παρατήρησή του. Τέτοιες παρατηρήσεις είναι «βούτυρο στο ψωμί» των φυσικών που προσπαθούν να τις εξηγήσουν. Ο σπουδαίος φυσικός Niels Bohr μας εισάγει σε αυτόν τον κόσμο με την παραπάνω φράση του, πριν προχωρήσουμε στο κύριο ερώτημα του άρθρου αυτού...

Γιατί άραγε ο ουρανός είναι σκοτεινός;

Όσο απλό και αν ακούγεται αυτό σαν ερώτημα, ήταν κάτι που ταλάνιζε την επιστημονική κοινότητα για πολλά χρόνια! Έχει λάβει, μάλιστα, το γνωστό όνομα «Παράδοξο του Olbers», από τον Γερμανό αστρονόμο Heinrich Wilhelm Olbers που ασχολήθηκε μαζί του.

Αν και πρόκειται για ουράνιο φαινόμενο, θα χρησιμοποιήσουμε τα επίγεια δέντρα για να το εξηγήσουμε. Φανταστείτε μία συστάδα από δέντρα. Αυτά θα τα βλέπετε σαν διακριτά αντικείμενα στον ορίζοντα, με κενό χώρο ανάμεσά τους. Φανταστείτε τώρα ότι κοιτάζετε ένα ολόκληρο δάσος. Όσο μακριά και αν φτάνει η όρασή σας, κάποια στιγμή θα βρεθεί ένα δέντρο μπροστά της και αυτό που θα βλέπετε τελικά θα είναι ένας αδιαπέραστος τοίχος από δέντρα. Το ίδιο θα έπρεπε να ισχύει και στο Σύμπαν. Τα άστρα μοιάζουν σε εμάς σαν μικρές φωτεινές κουκκίδες με μεγάλα μαύρα κενά μεταξύ τους, αλλά, αν υπήρχαν άπειρα άστρα, τότε, οπουδήποτε και αν κοιτούσαμε, το βλέμμα μας θα έπεφτε σε ένα από αυτά. Στην περίπτωση αυτή, ο νυχτερινός ουρανός θα έπρεπε να είναι τόσο φωτεινός, σαν αυτόν της ημέρας.

Αυτό θα συνέβαινε μόνο αν το Σύμπαν ήταν στατικό και ταυτοχρόνως άπειρο σε έκταση και ηλικία. Θα εμπειρείχε άπειρο αριθμό άστρων (και γαλαξιών), λίγο ως πολύ ομοιόμορφα κατανεμημένων, με αποτέλεσμα, όπου κι αν κοιτάζαμε, η ματιά μας να κατέληγε σε ένα άστρο ή γαλαξία. Αφού, όμως, αυτό δεν συμβαίνει, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως κάποια υπόθεσή μας είναι λανθασμένη. Πράγματι, το παρατηρήσιμο Σύμπαν, όπως εμείς το γνωρίζουμε, δεν ικανοποιεί καμία από τις παραπάνω υποθέσεις.

Σκεπτόμαστε το Σύμπαν αποτελούμενο από αλληπάλληλες σφαιρικές στοιβάδες ίσου πάχους, με κέντρο τη Γη. Σε ένα στατικό και άπειρο χωρικά και χρονικά Σύμπαν θα υπήρχε άπειρος αριθμός σφαιρικών στοιβάδων και άπειρος διαθέσιμος χρόνος προκειμένου να φτάσει σε μας η ακτινοβολία των φωτεινών πηγών του, γεγονός που θα επέτρεπε, θεωρητικά, στον ουρανό να έχει άπειρη φωτεινότητα. Αυτό δεν συμβαίνει, άρα το Σύμπαν δεν είναι άπειρο. Αν ήταν, η πεπερασμένη ταχύτητα του φωτός μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι φως από τις εσχατιές του Σύνπαντος δεν θα είχε αρκετό χρόνο να έρθει σε εμάς. Αν, δε, το Σύμπαν δεν είναι στατικό, αλλά διαστέλλεται, τότε το μήκος κύματος της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας μεγαλώνει και η ενέργειά της μειώνεται· άρα, με τόση μικρή ενεχόμενη ενέργεια, οι γαλαξίες θα ήταν πρακτικά αόρατοι. Εάν, τέλος, το Σύμπαν έχει πεπερασμένη ηλικία, τότε το συγκεκριμένο μέγεθός του, σε συνδυασμό με την πεπερασμένη ταχύτητα του φωτός, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ακόμα δεν έχει φτάσει φως στη Γη από σώματα που βρίσκονται πέρα από το ορατό μας όριο.

Μια παλαιά ερμηνεία στο ερώτημα που μας απασχολεί υποστήριζε ότι ο ουρανός είναι σκοτεινός από την ύπαρξη νέφων σκόνης που απορροφούν το φως, κάτι που ισχύει. Εντούτοις, όμως, ούτε αυτό μας δίνει μια επαρκή εξήγηση, καθώς, κάποια στιγμή, τα νέφη αυτά θα «έσκαγαν» από την τόση αποθηκευμένη θερμική ακτινοβολία και θα απελευθέρωναν την ενέργεια είχαν αποθηκεύσει.

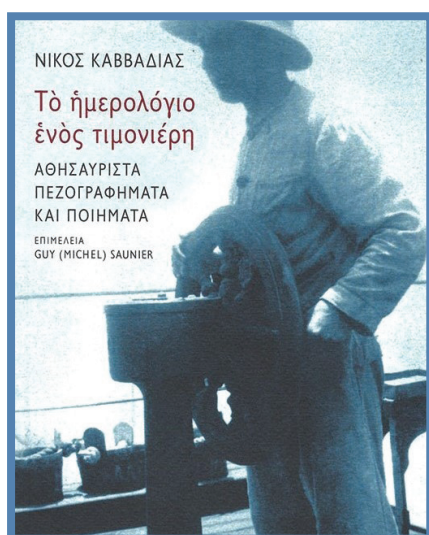
Τελικά, το παράδοξο του Olbers επιλύεται μόνο στα πλαίσια ενός πεπερασμένης ηλικίας διαστελλόμενου Σύνπαντος, ενός Σύνπαντος, δηλαδή, που προήλθε από τη λεγόμενη «Μεγάλη Έκρηξη».

ΝΙΚΟΥ ΚΑΒΒΑΔΙΑ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΤΙΜΟΝΙΕΡΗ ΕΝΑ ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

«Το ημερολόγιο ενός τιμονιέρη» δημοσιεύτηκε στο Πειραιϊκόν Βήμα (φύλλα 1 και 2), στις 31 Ιανουαρίου και 7 Φεβρουαρίου 1932, με υπογραφή «Ν. Καββαδίας». Στο τέλος του πρώτου μέρους αναφέρεται η χρονολογία «Ιανουάριος 1932». Το κείμενο, το οποίο προσπάθησε ανεπιτυχώς να εντοπίσει ο Κυριάκος Ντελόπουλος στη βιβλιογραφική έρευνά του για τον ποιητή,¹ κατάφερε τελικά να το βρει η Michelle Barbe –μαζί με τα υπόλοιπα, δημοσιευμένα στο Πειραιϊκόν Βήμα, πεζογραφήματα του Νίκου Καββαδία– κατά την εκπόνηση της διδακτορικής της διατριβής.²

Το πρώιμο αυτό πεζογράφημα, το οποίο έγραψε ο Καββαδίας σε ηλικία 22 χρόνων, με τον εντός παρενθέσεως υπότιτλο «Απόσπασμα από χαρτιά που βρέθηκαν στο σάκο ενός ναύτη που δραπέτευσε στο Τογκίνο από το φορτηγό TAMATAVE»,³ περιλαμβάνει μια ολόκληρη σειρά από θέματα και μοτίβα, τα οποία προοδευτικά θα αποτελέσουν την προσωπική «μυθολογία» και θα συγκροτήσουν την ποιητική ταυτότητα του Νίκου Καββαδία. Ο τι-

μονιέρης, ο οποίος αντικαθιστά έναν νεκρό ναύτη που καθόλου δεν αγαπούσε τη θάλασσα, βρίσκει την αφορμή κατά τη διάρκεια της βάρδιας του να συλλογιστεί διάφορα περιστατικά, τόσο από τον ναυτικό του βίο όσο και από τη ζωή του πριν μπαρκάρει. Η Μικέ στη μελέτη της για τη Βάρδια γράφει: «Η “βάρδια” δεν είναι απλώς ένας χρονικός προσδιορισμός. Είναι ένα στίγμα χρονοτοπικό. [...] Εκεί συγκεντρώνονται τα μέλη του πληρώματος για να συζητήσουν μεταξύ τους, να μονολογήσουν, να πραγματοποιήσουν τα ταξίδια τους [...] στους χώρους της μνήμης, της φαντασίωσης, της παραίσθησης και του ονείρου.»⁴

1. Ντελόπουλος, Κ., (1983), Νίκος Καββαδίας. Βιβλιογραφία 1928-1982. Επίμετρο: Η αλληλογραφία του Περιοδικού της Μεγάλης Ελληνικής Εγκυκλοπαιδείας (1928-1929) και του Διανοούμενου (1929-1930) με τον ποιητή. Τα πρώτα ποιήματα με το ψευδώνυμο Πέτρος Βαλχάλας, Αθήνα: Ε.Λ.Ι.Α.

2. Barbe, M., (1992), *Nikos Kavvadias poète de la séparation*, 3 τόμοι, Πανεπιστήμιο Paris IV Sorbonne. Εδώ αντλήθηκε από το Καββαδίας, Ν., (20205), Το ημερολόγιο ενός τιμονιέρη, Αθησαύριστα πεζογραφήματα και ποιήματα, G.M. Saunier (επιμ.), Αθήνα: Άγρα.

3. Τα χωρία που παρατίθενται από «Το ημερολόγιο ενός τιμονιέρη» προέρχονται από το Καββαδίας, Ν., (20205), Το ημερολόγιο ενός τιμονιέρη. Αθησαύριστα πεζογραφήματα και ποιήματα, G.M. Saunier (επιμ.), Αθήνα: Άγρα.

4. Μικέ, Μ., (1994), Η «Βάρδια» του Νίκου Καββαδία. Εικονο-γραφήσεις και μεταμορφώσεις, Αθήνα: Άγρα, σ. 26-27.

Το πεζογράφημα εκκινεί με τη νύστα του ναύτη κατά τη βάρδια, μοτίβο που συναντούμε και στο ομότιτλο κείμενο του Καββαδία (Βάρδια). Συλλογιέται και αναπολεί το σπίτι του με ξεχωριστές τις αναφορές στο Ημερολόγιο της Μαρίας Μπασκιρτσέφ,⁵ το οποίο διαβάζει η αδελφή του, ενώ ο ίδιος διαβάζει «Τα φανταστικά ταξίδια του λοστρόμου Γουήλ ή του Ροβινσώνα Κρούσο από το Αμβούργο». Έτσι, το πραγματικό ταξίδι μπλέκεται με το φανταστικό, το μυθοποιημένο και μεταφορικό ταξίδι, που μοιάζει με όνειρο ή είναι όνειρο. Το Ημερολόγιο της Μπασκιρτσέφ επανεμφανίζεται στο εμβληματικό ποίημα «Μαραμπού» της ομώνυμης συλλογής, προσχέδιο του οποίου συνιστά τούτο το πεζογράφημα. Εκεί, το Ημερολόγιο διαβάζει μια επιβάτιδα που συνταξιδεύει με τον ποιητή–ναυτικό και τους ενώνει μια αδελφική φιλία. Αποδίδεται ξεκάθαρα η ταυτότητα τόσο της αδελφής όσο και της ερωμένης.

Έπειτα, ο τιμονιέρης θυμάται την απόφασή του να μπαρκάρει και την «αρρώστια» της θάλασσας που τον γοήτευσε από την πρώτη στιγμή –την οποία συναντούμε αργότερα στο εμβληματικό «Mal du Départ»– τα λιμάνια της Μεσογείου, τις βαμμένες γυναίκες των μπαρ, τις συχνές αναχωρήσεις και τις γυναίκες συνταξιδιώτισσες στα επιβατηγά, αλλά και την πένθιμη σιγή των φορτηγών πλοίων, τη σκοτεινή τους πλώρη και τη μυρωδιά της λαμαρίνας. Παρακάτω, ο ναύτης αναμετριέται με τον εαυτό του, καταλήγοντας «Κι άλλες ώρες πάλι, νομίζω πως μέσα μου έχω όλη την καλοσύνη και την αγνότητα που λείπει του κόσμου...», ένας χαρακτηρισμός που συνοδεύει τον Καββαδία σε όλη τη ζωή του. Αναφέρεται στις γυναίκες και τις πόρνες, που είναι πάντα όλες ίδιες, μεταξύ ονείρου και πραγματικότητας, αλήθειας και μύθου, στοιχεία θεμελιακά στο καββαδιακό έργο.

Η νύστα πολιορκεί τον τιμονιέρη. Αποκοιμιέται όρθιος, μέχρι που ο σύντροφός του στο τιμόνι, που κι αυτός νυστάζει, παίρνει τη θέση του. Διαφέρει από τον ναύτη–αφηγητή. Εκείνος ελπίζει, περιμένει γράμμα από το σπίτι του, θέλει να φτάσει σε λιμάνι, ενώ ο αφηγητής δεν περιμένει τίποτα, δεν βγαίνει στα λιμάνια τώρα πια. Κάποτε έβγαινε, συναντώντας ωραίες γυναίκες, παίζοντας χαρτιά και περιφρονώντας την αξία του χρήματος.

Στη συνέχεια, ο αφηγητής θυμάται έναν Γιαπωνέζο θερμαστή με τατουάζ σε όλη την πλάτη, αλλά και ένα όνειρο που είδε χάρη στο όπιο.

[...]

... Είπα «όπιο»! Κάποτε κάπνισα κι εγώ. Είχα δει κάτι όνειρα ωραία νομίζω. Δε θυμάμαι τίποτα, παρά μόνο ένα ωραίο άσπρο άλογο που κάλπαζε απάνω στα κύματα με καβαλάρην εμένα...

Την ίδια οπτασία συναντούμε και στο ποίημα «Ένας νέγρος θερμαστής από το Τζιμπούτι» της συλλογής Μαραμπού. Αυτή η ποιητική και ηδονική οπτασία αποκτά άλλο νοηματικό βάρος αν συσχετιστεί με την αυτοκτονία του Περικλή Γιαννόπουλου το 1910 (γενέθλιο έτος του Καββαδία).

Το πρώτο μέρος (φύλλο 1) ολοκληρώνεται με αναμνήσεις από μακρινά και επικίνδυνα ταξίδια στους Τροπικούς, τον Ειρηνικό και Ινδικό ωκεανό και την Κίνα, ενώ εν σπέρματι διαφαίνονται δύο εμβληματικά ερωτήματα που διαπερνούν το καββαδιακό έργο: «Τα πάμε τα καράβια ή μας πάνε;»⁶ και «ο μπούσουλας είναι που στρέφει ή το καράβι;»⁷. Η νύστα εγκαταλείπει τον αφηγητή με το τέλος της βάρδιας.

5. Μαρία Μπασκιρτσέφ (Μαρία Κωνσταντίνοβνα Μπασκιρτσέβα, 1858-1884): Ρωσίδα συγγραφέας, ζωγράφος και γλύπτρια. Το προσωπικό της ημερολόγιο, το οποίο εκδόθηκε μετά τον θάνατό της, προκάλεσε αίσθηση και η ζωή της γυρίστηκε ταινία. Βλ. και Τράπαλης, Γ., (2010), *Γλωσσάρι στο έργο του Νίκου Καββαδία*, Αθήνα: Άγρα, σ. 99.

6. Βλ. Καββαδίας, Ν., (202321), *Βάρδια*, Αθήνα: Άγρα, σ. 124.

7. Βλ. «Kuro Siwo» στο Καββαδίας, Ν., (202024), *Πούσι*, Αθήνα: Άγρα, σ. 11-12.

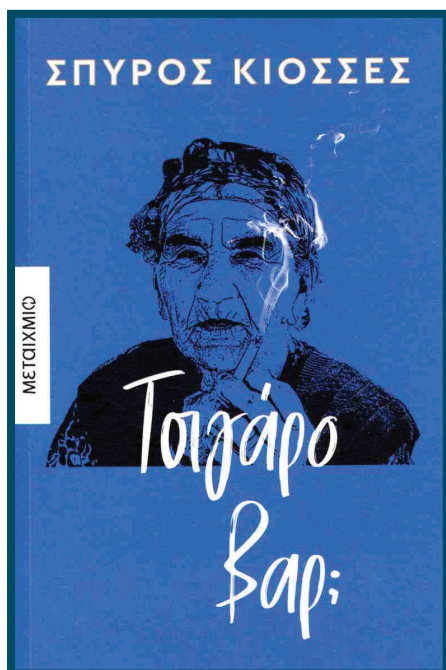
Στο δεύτερο μέρος (φύλλο 2) εντοπίζεται το μοτίβο της στεριανής ζάλης των ναυτικών, αλλά και η άγνωρη εικόνα τους στον καθρέφτη με εμφανή τα στίγματα από την «αρρώστια» της θάλασσας. Εντοπίζονται, ακόμα, κάποια θεμελιακά θέματα, όπως το αίσθημα της ενοχής και η άρνησή της, το μαχαίρι ως φονικό όπλο,⁸ η νοσταλγία της παιδικής ηλικίας και αθωότητας, η παρουσία της γάτας –ζώο συντροφιάς των ναυτικών– που πεθαίνει από τη «λαμαρίνα» και ο ναύτης με θλίψη ρίχνει στη θάλασσα. Το πεζογράφημα ολοκληρώνεται με την ηδονική φαντασίωση του ιδανικού υγρού θανάτου από πνιγμό, τον οποίο συναντάμε στο τελευταίο ποίημα, «Πικρία», που έγραψε ο Καββαδίας, τρεις μέρες πριν πεθάνει. Ο ηδονικός πνιγμός στη θάλασσα σχετίζεται με την άποψη ότι η τελευταία δεν παύει να είναι γυναικείο και μητρικό στοιχείο. Επομένως, ο επιθυμητός θάνατος από πνιγμό λειτουργεί ως επιστροφή στην αρχέγονη μήτρα αλλά και ως πράξη ερωτική: η μήτρα που καταβροχθίζει τον εραστή της. Για τον Saunier «η ένωση με την υπεράνθρωπη συμβολική γυναίκα ή μητέρα, συντελείται μόνο με το θάνατο του εραστή.»⁹

Γίνεται, επομένως, αντιληπτό ότι αυτό το, πρώτο χρονολογικά, πεζογράφημα του Καββαδία μπορεί να θεωρηθεί ως προγραμματικό, ως πρόδρομος του κυρίως έργου του, έτσι όπως αυτό αποκρυσταλλώθηκε στις ποιητικές συλλογές *Μαραμπού* (1933), *Πούσι* (1947), *Τραβέρσο* (1975) και στο μυθιστόρημα *Βάρδια* (1954). Σύμφωνα με τον Saunier το κείμενο αυτό, εξαιρετικά άρτιο και πυκνό, αποτελεί σημαντικότερο αριστούργημα, καθώς, εκτός από τις επιμέρους αρετές του, μάς επιτρέπει «να δούμε τη γέννηση και την προοδευτική ανάπτυξη της θεματικής και του ιδιάζοντος λεξιλογίου του Καββαδία ή την επεξεργασία ενός μύθου, όπως εκείνου του ανέφικτου ταξιδιού κατά την προετοιμασία του “Mal du Départ”».¹⁰

9. Saunier, G.M., (2004), «Ετούτο το κορμί το τόσο αμαρτωλό...». Έρευνα στον μυθικό κόσμο του Νίκου Καββαδία, Αθήνα: Άγρα, σ. 49.

10. Καββαδίας, Ν., (20205), Το ημερολόγιο ενός τιμονιέρη, Αθήνα: Άγρα, σ. 11.

Αν έχεις τσιγάρο μπορείς να το ανάψεις και, όσο διαρκεί, να απολαύσεις κι ένα διήγημα! Αν όχι, μπορείς απλά να απολαύσεις το διήγημα! Χωράνε 48 ιστορίες σε λιγότερες από 150 σελίδες; Χωράνε. Μπορούν οι ιστορίες αυτές να αποτελούν δείγμα καλής λογοτεχνίας; Μπορούν. Οι ιστορίες του Σπύρου Κιοσσέ στη νέα συλλογή διηγημάτων του («μικρο-διηγημάτων και άλλων πεζών»), με τον τίτλο-πρό(σ)κληση *Τσιγάρο βαρ;*, μας κατευθύνουν να απαντήσουμε στις παραπάνω ερωτήσεις. Ιστορίες απολαυστικές και σύντομες σαν τζούρες από τσιγάρο, που σου δίνουν μια γεύση καλής λογοτεχνίας σε μόλις λίγα λεπτά.

«Τσιγάρο [έχεις];», μας ρωτούν αφενός οι ήρωες, αφετέρου ο συγγραφέας, έτοιμοι από τη μια να μας ζητήσουν κι από την άλλη να μας προσφέρουν. Και όταν μιλάμε για τσιγάρο, εννοούμε την εμπειρία του καπνίσματος παρέα με κάποιον..., εν ολίγοις την παρέα, τη συνύπαρξη. Αναζητούν λοιπόν την παρέα μας και μας προσφέρουν τη δική τους, για να μην είναι κανένας μόνος. Ένα βαθιά συναισθηματικό βιβλίο συντροφιάς που σε ταξιδεύει σε άλλη εποχή, στην οποία κυριαρχεί η παιδική αθωότητα.

Οι ιστορίες που απαρτίζουν το βιβλίο είναι βαθιά συγκινητικές, καθηλωτικές, με ανατρεπτικό πολλές φορές τέλος. Είναι γλυκόπικρες, καθώς απεικονίζουν στιγμές από την καθημερινότητα των ηρώων (που θα μπορούσε να ήταν η δική μας... ή μπορεί και να είναι κάποιων από εμάς), άλλοτε ευχάριστες και άλλοτε θλιβερές. Σε κάθε περίπτωση, όμως, μας βυθίζουν στον κόσμο τους για να μας επαναφέρουν στην πραγματικότητα αφυπνισμένους, αφού, μαζί με το συναίσθημα, μας προσφέρουν και προβληματισμούς, εξιτάροντας την κριτική μας σκέψη.

Τα διηγήματά του, ρεαλιστικά ως επί το πλείστον, χωρίς να λείπουν βέβαια και κάποια αμιγώς ποιητικά, έχουν ως ήρωες, κατά κανόνα, απλούς ανθρώπους της ελληνικής επαρχίας. Ωστόσο, θα συναντήσουμε και αναφορές στη μετανάστευση και στην προσφυγιά, με την πρώτη να αφορά την Ελλάδα ως χώρα προέλευσης και τη δεύτερη ως χώρα υποδοχής. Παράλληλα, θα καταλάβουν πρωταγωνιστικό ρόλο σε κάποια κείμενα και τα ζώα (ένα αδέσποτο σκυλί, μια αδέσποτη γάτα, οι κότες στο χωριό), ή ακόμα και τα αντικείμενα (μια κατσαρόλα –ως μετωνυμία, ίσως, της γιαγιάς– και ένα ποδήλατο).

Κάποια από τα σημαντικά θέματα που θίγονται στις ιστορίες, άλλοτε υπαινικτικά και άλλοτε ξεκάθαρα, είναι η χρήση των ευφημισμών και το πολιτικό κορέκτ (σε αντίθεση με την πραγματική κατανόηση, το πραγματικό νοιάξιμο), οι «ταμπέλες» που βγάζουμε σε ανθρώπους, το πώς επηρεάζει η γνώμη της κοινωνίας, το ζήτημα της μνήμης (η απώλειά της κυρίως), η μοναξιά και η σιωπή, η κατάρριψη της αυθεντίας του δασκάλου, η μετάνοια όταν κάποιος κάνει ή εύχεται κακό για τον άλλο, η συντροφικότητα, η στέρηση, η αλληλεγγύη, η γονεϊκή στήριξη και οι θυσίες που κάνουν οι γονείς για τα παιδιά τους, η ανθρωπιά και η ευγνωμοσύνη.

Στο διήγημα «Πείνα», που πραγματεύεται την επαφή του αφηγητή με μια αδέσποτη γάτα, αντιλαμβανόμαστε πως ο τίτλος αναφέρεται στην πείνα της γάτας. Και αυτό συνεχίζεται ως το τέλος, καθώς περιγράφει την εικόνα της να καταβροχθίζει με βουλιμία το φαγητό που της αφήνει. Ώσπου διαβάζουμε το ποίημα που γράφει ο αφηγητής για αυτή τη συνάντηση, το οποίο τελειώνει με το δίστιχο «να ικανοποιήσω την ανάγκη σου / να σ' έχουνε ανάγκη», και καταλαβαίνουμε πια ότι η πείνα του αφηγητή για συντροφιά είναι μεγαλύτερη από τη βιολογική πείνα του ζώου, οπότε και ο τίτλος φωτίζεται από άλλη σκοπιά.

Ο συγγραφέας δεν διστάζει να μας βάλει στο εργαστήρι του με τα διηγήματα «Τσιγάρο βαρ;», «Η συναυλία», και «Τα χέρια», στα οποία αναφέρεται στην επιθυμία του αφηγητή να γράψει μια ιστορία με πρωταγωνιστές τους ανθρώπους που συναντά –μέσα στην ιστορία που έχει γράψει πια για αυτούς ο συγγραφέας– αλλά και στις δυσκολίες του να το πραγματοποιήσει. Στο πρώτο, γίνεται ηρωίδα λογοτεχνικού κειμένου η ηλικιωμένη γυναίκα που συναντά ο αφηγητής:

Για πολλές μέρες μετά θα μ' έτρωγε η εμφάνισή της, λες κι ήταν επιφάνεια ομηρικής θεάς. Σκέφτηκα ακόμα και να την κάνω χαρακτήρα σε ιστορία μου. Φιγούρα ανώνυμη, περαστική, σοφή, μα ολιγόλογη, πιο πολύ με τα χέρια να μιλά. Δεν έχω βρει όμως ακόμη μια αισθητή μετάπτωση που λένε ότι πρέπει να διαθέτει κάθε αξιόλογη αφήγηση. Μια κάποιου είδους μεταβολή. Πόσο ενδιαφέρον να έχει μια ιστορία στην οποία η ηρωίδα –ναι, ηρωίδα τη φανταζόμουν– περιφέρεται στους άδειους δρόμους, εγκλωβισμένη σε μια κατάσταση αρχική; Που στέκεται αγέρωχη, εμμονικά σχεδόν, βρέξει χιονίσει, τα μάτια λάμποντας;¹

Στο δεύτερο, πραγματεύεται τόσο την επιθυμία του ήρωα να συγγράψει όσο και την αδυναμία του να «αποδώσ[ει] μια τόση δα στιγμή», όση αυτή που θέλει να διηγηθεί. Και όμως το κάνει, την ίδια ώρα που ισχυρίζεται ότι η ιστορία του είναι ανολοκλήρωτη, ο αφηγητής μάς έχει μεταφέρει όλα όσα χρειάζεται για να συγκινηθούμε και, ίσως, να αφυπνιστούμε. Στο τελευταίο, όπως και στο πρώτο, κάνει ηρωίδα της λογοτεχνίας τη θεία του, ενώ εστιάζοντας στα χέρια της την έχει ήδη φανταστεί να ταυτίζεται με την ηρωίδα του Μιχάλη Γκανά στην μικροαφήγησή του «Τα χέρια».

Αξίζει να αναφερθεί ότι η συλλογή κλείνει με ένα διήγημα που μας ψιθυρίζει σαν να βροντοφωνάζει πως «δεν πετάμε στα σκουπίδια το ευχαριστώ του άλλου». Πρόκειται για το διήγημα «Ο κυρ Αλέξαντρος», που μας χορηγεί μια καλή δόση ανθρωπιάς και ευγνωμοσύνης, κι αποτελεί ένα ακόμα δείγμα της ευαίσθητης και συγκινητικής πέννας του Σπύρου Κιοσσέ.

Λίγα λόγια για τον συγγραφέα:

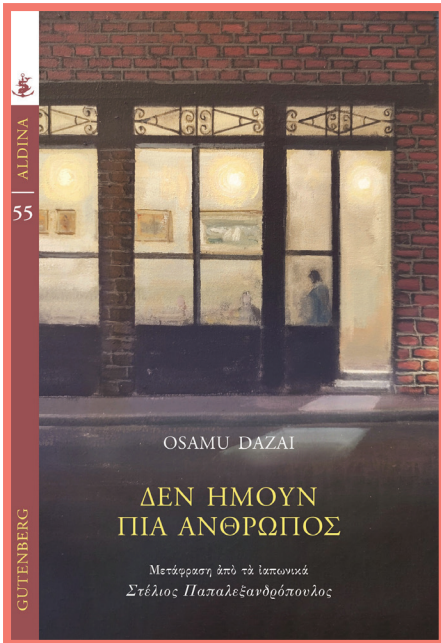
Ο Σπύρος Κιοσσές είναι αναπληρωτής καθηγητής Θεωρίας της Λογοτεχνίας και Δημιουργικής Γραφής στο Τμήμα Γλωσσικών και Διαπολιτισμικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Είναι συγγραφέας πέντε βιβλίων, ενώ επιστημονικά, κριτικά και λογοτεχνικά δημοσιεύματά του έχουν φιλοξενηθεί στον περιοδικό και ημερήσιο Τύπο.

1. Σπύρος Κιοσσές, *Τσιγάρο βαρ;*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2024, σ. 17.

ΔΕΝ ΗΜΟΥΝ ΠΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΣ: ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ «ΚΛΑΣΙΚΟ» ΙΑΠΩΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΣΕ MANGA ΚΑΙ ANIME¹

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΕΡΑΝΤΩΝΗ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Η ιαπωνική λογοτεχνία είναι συνήθως άγνωστη στους δυτικούς αναγνώστες, «εξωτική» πολλές φορές, ένας κόσμος που ασκεί γοητεία στη φαντασία μας. Το μυθιστόρημα *Δεν ήμουν πια άνθρωπος* του Osamu Dazai² είναι ένα από τα πιο διαχρονικά και σκοτεινά έργα της ιαπωνικής λογοτεχνίας. Τα βασικά θέματα που πραγματεύεται είναι η ανθρώπινη αποξένωση, η κατάθλιψη, η απώλεια ταυτότητας, η ηθική παρακμή και η αυτοκαταστροφή.

Το βιβλίο διαρθρώνεται σε τρία ημερολόγια (κάθε ημερολόγιο είναι πιο καταθλιπτικό και πιο απαισιόδοξο από το προηγούμενο) του αντι-ήρωα Yozo Tsushima (μια εκδοχή του ίδιου του συγγραφέα), ο οποίος υπήρξε ένα από τα 11 παιδιά ενός γαιοκτήμονα. Η μητέρα του ήταν φιλάσθενη και πιο απόμακρη από τον πατέρα του. Σύμφωνα με τα έθιμα της εποχής, πέρα από τον πρωτότοκο γιο, όλα τα υπόλοιπα παιδιά ήταν αδιάφορα. Ο Yozo ανατράφηκε από μια ψυχρή θεία και από το υπηρετικό προσωπικό, αφήνοντας να εννοηθεί ότι είχε κακοποιηθεί σεξουαλικά από τους υπηρέτες. Η κεντρική θεματική του βιβλίου περιστρέφεται γύρω από την αυτοαπόρριψη και την αποτυχία να συμβιβαστεί κανείς με τις κοινωνικές

προσδοκίες. Ο πρωταγωνιστής βιώνει έντονο εσωτερικό διχασμό και ντροπή, καθώς νιώθει ότι παίζει συνεχώς έναν ρόλο για να προσαρμοστεί στον κόσμο των άλλων, ενώ αισθάνεται ανίκανος να βρει την αληθινή του ταυτότητα. Αντιμετωπίζει την κοινωνία σα να φορά «μάσκα», διασκεδάζει τους άλλους, αποφεύγει συγκρούσεις, γίνεται παθητικός δέκτης προσβολών και αρνητής κάθε αντιπαράθεσης. Αυτή η ιδιαιτερότητά του εκτιμάται στην κομμουνιστική οργάνωση, στην οποία τον συστήνει ένας συμφοιτητής του. Ο ήρωας αισθάνεται ότι δεν συνδέεται με την ανθρωπότητα. Οι σπουδές δεν προχωρούν, το όνειρο να γίνει ζωγράφος απομακρύνεται, δεν μιλά με την οικογένειά του, δεν έχει φίλους. Οι γυναίκες έλκονται από αυτόν τον ντροπαλό νέο όμως εκείνος τις βλέπει είτε σαν προσωρινά μέσα απόλαυσης είτε ως άτομα που τον κατανοούν μερικώς.

1. «Manga» ονομάζονται εκτός της Ιαπωνίας τα ιαπωνικά comics. Εντός της Ιαπωνίας «manga» ονομάζονται όλα τα comics, ανεξαρτήτου προέλευσης. Αναπτύχθηκαν από την ανάμειξη της ukiyo-e και της δυτικής τεχνοτροπίας ζωγραφικής και έφτασαν στη σημερινή τους μορφή λίγο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Στη δυτική κουλτούρα, «anime» ονομάζονται τα κινούμενα σχέδια που παράγονται στην Ιαπωνία. Η λέξη αποτελεί συντόμευση της αγγλικής λέξης «animation», η οποία στα ιαπωνικά προφέρεται ως «animeeshon».

2. Λογοτεχνικό ψευδώνυμο του μεταπολεμικού Ιάπωνα συγγραφέα Shūji Tsushima. Κάθε χρόνο, στις 13 Ιουνίου, την ημερομηνία της αυτοκτονίας του (αφαίρεσε τη ζωή του μόλις 38 ετών), γίνονται εκδηλώσεις μνήμης σε όλη τη χώρα. Επιχείρησε αλλεπάλληλες απόπειρες αυτοκτονίας, είχε χρόνια αλκοολισμό, εθισμό στη μορφίνη, εγκλεισμό σε ψυχιατρείο, περιπλανήσεις στον κόσμο της πορνείας. Σε μια από τις απόπειρές του, την οποία διέπραξε μαζί με την ερωμένη του, η κοπέλα πνίγηκε και ο Dazai παραλίγο να βρεθεί κατηγορούμενος για φόνο. Όλα αυτά αποτελούν το υλικό του μυθιστορήματος.

Η απήχηση του βιβλίου στους νέους είναι διαχρονική, ειδικά σήμερα που η συγκεκριμένη ιστορία έχει γίνει μεταφορά σε ταινίες, manga και anime. Το anime «Blue Literature Series»³ αποτελείται από 12 επεισόδια, καθένα από τα οποία παρουσιάζει κλασικά έργα της ιαπωνικής λογοτεχνίας. Το *Δεν ήμουν πια άνθρωπος* είναι το πρώτο έργο της σειράς και καλύπτει τα τέσσερα αρχικά επεισόδια. Σε αυτή την μεταφορά παρουσιάζεται το αίσθημα αποξένωσης και η ψυχολογική πτώση του Yoza με σκοτεινά γραφικά, που αναδεικνύουν τη συναισθηματική ένταση του έργου. Το δημοφιλές anime και manga «Bungou Stray Dogs»⁴ αντλεί έμπνευση από διάσημους συγγραφείς της ιαπωνικής και δυτικής λογοτεχνίας, δίνοντάς τους υπερφυσικές δυνάμεις. Ο πρωταγωνιστής, που μοιράζεται το ίδιο όνομα με τον Dazai, είναι μια σκοτεινή, καταθλιπτική προσωπικότητα, ο οποίος, εκτός από αυτοκτονικός, έχει και το χάρισμα του «No Longer Human», δηλαδή να καταργεί τα χαρίσματα άλλων ανθρώπων με το άγγιγμά του. Επίσης, το anime «Bungo to Alchemist: Gears of Judgement»⁵ βασίζεται σε ένα παιχνίδι όπου διάσημοι συγγραφείς αναγεννιούνται για να πολεμήσουν εχθρούς που καταστρέφουν βιβλία. Ο κεντρικός πρωταγωνιστής ονομάζεται Osamu Dazai, ενώ παράλληλα γίνονται συνεχώς αναφορές στο βιβλίο με κύριο στοιχείο την υπαρξιακή του αγωνία. Μια ακόμη ενδιαφέρουσα μεταφορά είναι η διασκευή του διάσημου δημιουργού τρόμου Junji Ito (γνωστός για το *Uzumaki* και το *Tomie*), ο οποίος προσθέτει το δικό του ιδιαίτερο στοιχείο τρόμου. Στο *No Longer Human* παρουσιάζεται η ιστορία του Yoza με περισσότερη έμφαση στην ψυχική κατάρρευση, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί το κλασικό του στυλ, γεμάτο παράξενες και αγωνιώδεις εικόνες. Τέλος, ίσως η πιο ενδιαφέρουσα και ιδιαίτερη, κατά τη γνώμη μου, μεταφορά είναι ο πρωταγωνιστής του anime «Death Note».⁶ Αν και τα δύο έργα είναι διαφορετικά σε περιεχόμενο και είδος, υπάρχουν κάποιες βαθύτερες συνδέσεις σε επίπεδο θεματολογίας και χαρακτήρων. Ο Light Yagami και ο Yoza βιώνουν έντονη αποξένωση από την κοινωνία και νιώθουν ότι δεν μπορεί να κατανοήσουν ή να συνδεθούν με τους άλλους ανθρώπους. Αυτό οδηγεί σε μια σταδιακή εσωτερική διάλυση της προσωπικότητάς τους και την αίσθηση ότι δεν είναι πλέον «άνθρωποι». Και οι δυο ακολουθούν μια ηθική κατηφόρα χωρίς επιστροφή, βιώνουν υπαρξιακή κρίση και είναι παγιδευμένοι σε μια εσωτερική πάλη με τον ίδιο τους τον εαυτό. Στον Dazai διακρίνουμε την ανθρώπινη αποξένωση και τον θρυμματισμό της ταυτότητας, ενώ το «Death Note» θέτει ερωτήματα γύρω από την ηθική της εξουσίας και της δικαιοσύνης. Και στις δύο περιπτώσεις, οι πρωταγωνιστές αμφισβητούν τις κοινές ανθρώπινες αξίες και προσπαθούν να βρουν τη θέση τους σε έναν κόσμο που τους φαίνεται είτε εχθρικός είτε ακατανόητος.

Διαβάζοντας το μπορούμε να διακρίνουμε τη φρεσκάδα του (παρότι το κείμενο γράφτηκε το 1948), εξαιτίας της βαθιάς συναισθηματικής και ψυχολογικής έντασης που προκαλεί σε πολλούς νέους σήμερα. Ο πρωταγωνιστής στην εφηβεία φεύγει από το πατρικό του και μετακομίζει στο Tokyo, έχοντας ως όνειρο να γίνει ζωγράφος. Εκεί, καταλήγει να γίνει «mangaka» (σκιτσογράφος manga) και έρχεται σε επαφή με την ακολουσία της πόλης. Οι προσπάθειές του να συμφιλιωθεί με τον κόσμο ξεκινούν από την παιδική του ηλικία και τελικά οδηγούν σε απόπειρες αυτοκτονίας.

Πρόκειται, λοιπόν, για ένα βιβλίο που προσφέρει μια διεισδυτική ματιά στον ανθρώπινο ψυχισμό και την αποξένωση που πολλοί μπορεί να βιώσουν στη ζωή τους.

«Κοινωνία. Κατά κάποιον τρόπο, είχα την αίσθηση ότι ακόμη κι εγώ άρχισα να καταλαβαίνω, έστω ασαφώς, τι σημαίνει η λέξη. Είναι ο αγώνας ανάμεσα σ' ένα άτομο και σ' ένα άλλο, ένας αγώνας σ' ένα ορισμένο μέρος, με το επιδιωκόμενο μάλιστα να είναι η άμεση νίκη σ' εκείνο το ορισμένο μέρος. Οι άνθρωποι ποτέ δεν υποκύπτουν σε άλλους. Ακόμη και οι σκλάβοι εκδικούνται, με τον δικό τους, ευτελή τρόπο των σκλάβων. Γι' αυτό, στο νου των ανθρώπων δεν υπάρχει άλλος τρόπος επιβίωσης από το να εξαρτώνται κάθε φορά από τον ένα εκείνο αγώνα σ' εκείνο τον ορισμένο τόπο. Ενώ διακηρύσσουν λόγους όπως η πίστη του υπηκόου στον ηγεμόνα, ο σκοπός των προσπαθειών τους είναι πάντα κάποιο άτομο. Κι όταν αυτό το άτομο ξεπεραστεί, πάλι κάποιο άλλο άτομο θα βρεθεί μπροστά. Η αδυναμία κατανόησης της κοινωνίας είναι η αδυναμία κατανόησης του ατόμου. Ο ωκεανός δεν είναι η κοινωνία, είναι το άτομο».⁷

3. Δείτε περισσότερες πληροφορίες εδώ: <https://www.imdb.com/title/tt1805647/>.

4. Ό.π., <https://www.imdb.com/title/tt5679720/>.

5. Ό.π., <https://www.imdb.com/title/tt12080774/>.

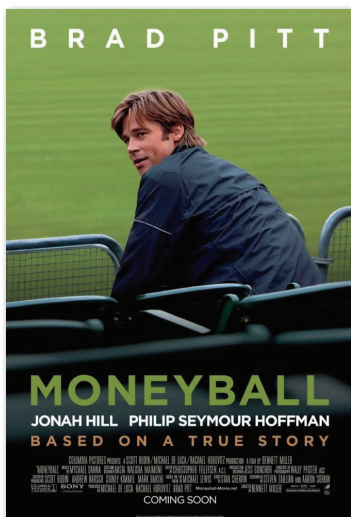
6. Ό.π., <https://www.imdb.com/title/tt0877057/>.

7. Osamu Dazai, *Δεν ήμουν πια άνθρωπος*, μτφρ. Στέλιος Λ. Παπαλεξανδρόπουλος, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 2022, σελ. 128.

Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΒΔΟΜΗ ΤΕΧΝΗ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ MONEYBALL (2011)

ΧΑΡΑ ΛΑΓΟΥ

ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΔΙΔΑΚΤΩΡ, ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Με αφορμή τους φετινούς Ολυμπιακούς Αγώνες, η πλατφόρμα Ertflix παρουσιάζει μια σειρά από ταινίες με θέμα τον αθλητισμό, ανάμεσα στις οποίες ανακαλύψαμε το *Moneyball* (2011) του Bennett Miller. Μετά το επιτυχημένο *Truman Capote* (2005), ο Miller σκηνοθετεί μια ταινία για το μπέιζμπολ, το εθνικό άθλημα των ΗΠΑ, με πρωταγωνιστή τον Brad Pitt, αναδεικνύοντας τη «ρομαντική» πλευρά της ενασχόλησης με τον αθλητισμό.

Κόντρα σε όλους και σε όλα, στις αρχές του 2000, ο Billy Beane (Brad Pitt), ένας πολλά υποσχόμενος πρώην επαγγελματίας παίκτης μπέιζμπολ και νυν μάνατζερ των Oakland Athletics, καλείται να αντιμετωπίσει την ολοένα και αυξανόμενη περικοπή στο κεφάλαιο της ομάδας από τη διοίκηση. Ο ίδιος διαφωνεί κάθετα με τις πρακτικές των συμβούλων και, ενώ βρίσκεται με την πλάτη στον τοίχο, συναντά τον Peter Brand (Jonah Hill), ένα ευφυή απόφοιτο Οικονομικών του Yale, τον οποίο και προσλαμβάνει για να αντιμετωπίσουν από κοινού το πρόβλημα. Έτσι, αποφασίζουν να δημιουργήσουν ένα καινοτόμο πρόγραμμα ανάλυσης στατιστικών δεδομένων μέσω υπολογιστή, το οποίο θα τους καθοδηγεί να επιλέγουν τους

καλύτερους για την ομάδα παίκτες, χωρίς να ξεφύγουν από το διαθέσιμο κεφάλαιο. Η παραφωνία του πρωταγωνιστή μέσα στο σύστημα που επικρατεί είναι έκδηλη από την αρχή της υπόθεσης μέχρι και το τέλος. Ο Billy προσπαθεί να διασώσει τη ρομαντική άποψη που έχει για το άθλημα, ανεξάρτητα από το πορτρέτο του ανταγωνισμού και της αδικίας που τοποθετείται στο κέντρο του κάδρου. Ο Miller τον σκηνοθετεί ως αυτούσια μονάδα, ξεχωριστή από τη σαθρότητα των γηπέδων, αλλά και ο ίδιος ο ηθοποιός ερμηνεύει τον ρόλο του με ωριμότητα και μεσότητα, ως άνθρωπος που έχει βιώσει τις αποτυχίες της ζωής και πλέον δεν έχει τίποτα να χάσει.

Ο Beane πραγματικά σκιαγραφείται ως ένα αποτυχημένο στατιστικό μοντέλο, που αναπόφευκτα οδηγείται στην οριστική του ήττα. Κι εκεί όπου τα μαθηματικά της ζωής ανατρέπουν τα μαθηματικά της επιστήμης, αναδύεται η πραγματική υπόσταση του μάνατζερ – θρύλου του αμερικανικού μπέιζμπολ. Οι σεναριογράφοι Zaillian και Sorkin πόνταραν ακριβώς σε αυτό, να φανεί δηλαδή η δικαίωση του πολύπαθου ήρωα και η αξία της δεύτερης ευκαιρίας. Ο Beane, ως γνήσιος «ρομαντικός» και λάτρης του αθλήματος, βιώνει τη γλυκόπικρη γεύση του εγχειρήματός του ακριβώς στο μεταίχμιο μεταξύ επιτυχίας και πτώσης. Ο Miller στην ταινία του δίνει έμφαση στις ειδοποιητές διαφορές μεταξύ αποτυχίας και επιτυχίας, αυτές της πίστης και της επιμονής. Αν και εντάσσει στη σκηνοθεσία του πολλά από τα κλισέ του αμερικανικού κινηματογράφου, απαρνείται αυτό του ειδυλλιακού τέλους. Για την ακρίβεια, επιλέγει το «happy end» που ταιριάζει γάντι στην προσωπικότητα και το ήθος του ήρωά του.

Στη φωτογραφία εικονίζεται ο Ζαν Πολ Σαρτρ μαζί με Έλληνες και Ελληνίδες διανοούμενους/ες σε μια ταβέρνα της Πλάκας, προς το τέλος της ζωής του (1979). Η μετέπειτα καθηγήτρια Λίζυ Λατσιθιωτάκη, που επίσης εικονίζεται στη φωτογραφία, ήταν εκείνη την περίοδο γραμματέας του Σαρτρ και μελετήτρια του έργου του. Και ήταν αυτή που ενέπνευσε τον Μάνο Λοΐζο να γράψει ένα από τα πιο γνωστά τραγούδια του: το «Σ' ακολουθώ». Η παρέα των φιλοσόφων μοιάζει να έχει πλήρη επίγνωση ότι φωτογραφίζεται, ενώ στο τραπέζι δεσπόζει το κρασί «Δεμέστιχα» της Achaia Clauss. Στο αρχείο της εταιρείας, στην Πάτρα, σώζεται η φωτογραφία και, βέβαια, η ιστορία του συγκεκριμένου κρασιού. Το κρασί κυκλοφορούσε ήδη από το 1899, με μεγάλη επιτυχία στη διακίνηση. Το γεγονός ότι το κρασί συνδέθηκε τυχαία με την ιστορία και τις παρέες του υπαρξισμού είναι, βέβαια, συμπτωματικό αλλά ίσως όχι απρόσμενο, αν λάβει κανείς υπόψη του πως τα περισσότερα ρεπορτάζ των εφημερίδων, ήδη από τη δεκαετία του '50, γράφουν πως «οι Γάλλοι υπαρξιστάι παρουσιάζουν μιαν πολύ θελητικήν ιδιορρυθμίαν» στη διασκέδαση.

